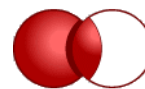

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
URED ZA REVIZIJU INSTITUCIJA U FBIH
SARAJEVO**

Ložionička 3, 71000 Sarajevo, Tel: + 387 (0)33 723 550, Fax: 716 400, [www. vrifbih.ba](http://www.vrifbih.ba), e-mail:
urrevfed@bih.net.ba, vrifbih@vrifbih.ba

Hrvatski jezik

Upravljanje grantovima iz Proračuna Federacije BiH prema rezultatima

Sarajevo, maj 2015. godine

UPRAVLJANJE GRANTOVIMA IZ PRORAČUNA FBiH PREMA REZULTATIMA

Ured za reviziju institucija u Federaciji BiH u okviru svog poslovanja vrši finansijsku reviziju, reviziju učinka i druge specijalne revizije. Prilikom provođenja revizije učinka Ured za reviziju institucija u Federaciji BiH se pridržava odredbi Zakona o reviziji institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine, ISSAI revizijskih standarda, Principa revizije učinka i Vodiča za reviziju učinka.

Ured za reviziju institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine je proveo reviziju učinka, „Upravljanje grantovima iz Proračuna Federacije Bosne i Hercegovine prema rezultatima“ sa ciljem da ispita da li su institucije u upravljanje grantovima efikasno implementirale zahtjeve upravljanja prema rezultatima.

Podaci i informacije su prikupljeni od federalnih institucija u čijoj je nadležnosti upravljanje grantovima a koje su bile u fokusu revizije: Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije, Federalno ministarstvo prometa i komunikacije, Federalno ministarstvo raseljenih osoba i izbjeglica, Federalno ministarstvo kulture i športa, Federalno ministarstvo obrazovanja i znanosti i Glavno tajništvo Vlade FBiH.

Izvješće sadrži preporuke upućene Vladi Federacije Bosne i Hercegovine, koje mogu da doprinesu efikasnijem implementiranju principa i zahtjeva upravljanja grantovima prema rezultatima.

Ured za reviziju institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine, sukladno odredbama Zakona o reviziji institucija FBiH, je dostavio Nacrt izvješća: Vladi FBiH, Glavnom tajništvu Vlade FBiH, Federalnom ministarstvu energije, rudarstva i industrije, Federalnom ministarstvu prometa i komunikacija, Federalnom ministarstvu raseljenih osoba i izbjeglica, Federalnom ministarstvu kulture i športa i Federalnom ministarstvu obrazovanja i znanosti sa ciljem da daju svoje komentare i primjedbe. Nakon očitovanja na Nacrt izvješća, sačinjeno je Konačno izvješće revizije učinka.

Reviziju je proveo revizijski tim: Rasema Žerić, vođa tima, Esmā Muslić i Ajsela Tanković, članovi tima.

ZAMJENIK GENERALNOG REVIZORA

Branko Kolobarić, dipl.oec.

sr.

GENERALNI REVIZOR

Dr.sc. Ibrahim Okanović, dipl.oec.

sr.

PREDGOVOR

Ured za reviziju institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu Ured za reviziju), sukladno članku 14. Zakona o reviziji institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“ broj: 22/06) ima pravo izvršiti pregled ili ispitivanje određenog aspekta poslovanja cijele ili dijela institucije, programa ili aktivnosti u pogledu ekonomičnosti, efikasnosti i efektivnosti sa kojima ta institucija koristi svoje resurse i o tome izvješćuje na način koji određuje ovaj Zakon.

Prema ISSAI¹ standardima, revizija učinka se odnosi na reviziju ekonomičnosti, efikasnosti i efektivnosti i obuhvata:

- reviziju upravnih aktivnosti sukladno zdravim upravnim principima i praksom te politikom uprave;
- reviziju efikasnosti korištenja ljudskih, finansijskih i drugih resursa, uključujući ispitivanje informacionih sustava, mjera učinka i kontrolnih postupaka, kao i procedura za otklanjanje uočenih nedostataka koje provodi subjekat koji je predmet revizije;
- reviziju efektivnosti učinaka u odnosu na postignute ciljeve subjekta kod kojeg se obavlja revizija, te reviziju stvarnog uticaja aktivnosti u odnosu na očekivani.

Pored termina revizija učinka, u revizijskoj terminologiji i praksi, pojavljuju se i drugi termini kao što su: revizija uspjeha-uspjehnosti, revizija 3E (revizija ekonomičnosti, efikasnosti i efektivnosti) i revizija vrijednosti za novac.

Cilj revizije učinka je da procijeni da li korišteni resursi predstavljaju najekonomičnije korištenje javnih sredstava, da li se korištenjem raspoloživih resursa blagovremeno pružaju najbolje usluge, da li su ispunjeni strateški ciljevi, te da li postoji uticaj na implementaciju tih ciljeva. Važna uloga revizije učinka je da identifikuje postojeće nedostatke i sukladno s tim da preporuke. Implementacija datih preporuka treba dovesti do pozitivnih promjena u sustavu kao cjelini, stvaranju nove vrijednosti i unaprijediti funkcionisanje sustava ili institucije, što se ogleda u poboljšanju ekonomičnosti, efikasnosti i efektivnosti u korištenju resursa.

Revizija učinka ne samo da pruža inicijativu za unaprjeđenje i bolji učinak, ona promoviše i transparentnost i odgovornost rada javnog sektora. Revizija učinka je način da porezni obveznici, investitori, zakonodavna tijela, mediji, kao i cjelokupna javnost budu informirani o rukovođenju i rezultatima rada institucija javnog sektora. Institucije javnog sektora nastoje unaprijediti učinkovitost u izvršavanju svojih funkcija. U tom smislu, sve se više pažnje posvećuje osiguranju kvalitetnijih usluga uz istovremeno i permanentno iznalaženje ušteta. Tako, u uvjetima ograničenih resursa a posebno u uvjetima reformskih procesa u mnogim segmentima javnog sektora revizija učinka dobija poseban značaj.

¹ ISSAI- Odluka o preuzimanju okvira međunarodnih standarda vrhovnih revizorskih institucija – ISSAI okvir u Bosni i Hercegovini („Službene novine BiH“, broj 38/11);

KAZALO:

REZIME	4
PREPORUKE:	6
1. UVOD	8
1.1. Pozadina problema	8
1.2. Ciljevi revizije i revizorska pitanja	9
1.3. Kriteriji procjene	9
1.4. Obujam i ograničenje revizije	10
1.5. Izvori podataka i metodologija	10
1.6. Struktura izvješća	11
2. TEORETSKI ASPEKT, NADLEŽNOSTI I OPIS UPRAVLJANJA GRANTOVIMA	12
2.1. Pojam upravljanja grantovima	12
2.2. Pravni okvir relevantan za upravljanje grantovima	12
2.3. Pojam i značaj programskog proračuna	12
2.4. Principi upravljanja zasnovanog na rezultatima - teoretski model	13
2.5. Nadležnost, uloge i odgovornosti u upravljanju grantovima	14
2.6. Opis procesa upravljanja grantovima.....	14
2.7. Dodijeljena grant sredstva iz Proračuna FBiH u periodu 2011.-2013. godine	15
3. NALAZI REVIZIJE	16
3.1. Planiranje grantova.....	16
3.2. Dodjela grantova	18
3.3. Nadzor, analiza i izvještavanje o učincima grantova	22
4. ZAKLJUČCI	25
4.1. Planiranje grantova ne zadovoljava principe planiranja usmjerenog na rezultate.....	25
4.2. Dodjela grantova nije u potpunosti transparentna niti postojeći kriteriji osiguravaju ostvarenje rezultata.....	25
4.3. Sistem nadzora ne osigurava kvalitetne informacije potrebne za izvještavanje usmjereno prema rezultatima	26
5. PREPORUKE	26
PRILOZI	29

REZIME

Ured za reviziju institucija u FBiH proveo je reviziju učinka kako bi ispitao *da li su nadležne institucije u upravljanje grantovima efikasno implementirale zahtjeve upravljanja proračunom prema rezultatima*. Temeljni zahtjev upravljanja procesom dodjele grantova prema rezultatima jeste potražnja informacija o učinkovitosti i uspostavljanje praksi koje potiču njihovo korištenje. Postizanje rezultata i trajan proces poboljšanja informacija o učincima su ključni za efektivniju i efikasniju javnu potrošnju a samim time i dodjelu grantova usmjerenu na rezultate.

Provedena revizija je pokazala da poduzete aktivnosti nisu dovoljne kako bi upravljanje grantovima iz Proračuna FBiH bilo usmjereno prema rezultatima. Naime, utvrđeno je da nadležne institucije nisu efikasno izvršile suštinsku implementaciju ključnih principa upravljanja proračunom prema rezultatima što je predviđeno modelom programskog proračuna. U nastavku se daju najznačajniji nalazi i zaključci i sukladno s tim, odgovarajuće preporuke.

Planiranje grantova ne zadovoljava principe planiranja usmjerenog na rezultate

Iako je planiranje temeljna faza u upravljanju grantovima zasnovanom na rezultatima institucije joj nisu posvetile dovoljno pažnje. Jedan od razloga jeste taj što institucije nisu provodile sveobuhvatne i dokumentovane analize rezultata ostvarenih u prethodnim ciklusima dodjele grantova. Ciljevi (ako su ikako definisani) su uopšteni i najčešće definisani kao redovne aktivnosti iz nadležnosti konkretnih institucija. Očekivani rezultati se vrlo rijetko ili nikako navode, a nisu ni uspostavljene jasne relacije između konkretnih ciljeva i očekivanih rezultata od dodjele grantova sa relevantnim stratezijskim dokumentima.

Dodjela grantova nije u potpunosti transparentna niti postojeći kriteriji osiguravaju ostvarenje rezultata

Dodjela grantova nije u potpunosti transparentna jer nadležne institucije nisu osigurale da svi potencijalni korisnici pod jednakim uvjetima imaju na raspolaganju sve bitne informacije vezane za korištenje grantova. Jedan od razloga jeste što se određeni broj grantova ne dodjeljuje putem javnog natječaja nego se dodjeljuju na temelju individualnih zahtjeva ili zakona.

Primjena postojećih kriterija za izbor korisnika ne osigurava izbor kvalitetnih projekata/programa čija implementacija doprinosi ostvarenju utvrđenih ciljeva. Jedan od razloga jeste što kriteriji nisu dovoljno konkretni i mjerljivi, što je posljedica nedostataka u fazi planiranja. Vrednovanje kriterija na temelju procjena a ne na temelju relevantne dokumentacije koja dokazuje ispunjavanje kriterija ostavlja prostor za subjektivnu i proizvoljnu ocjenu aplikanata.

Institucije nisu koristile mogućnost da u ugovorima o korištenju grantova ugrade zahtjeve da korisnici grantova dostavljaju kvalitetne informacije i dokaze o rezultatima i učincima ostvarenim realizacijom projekata/programa financiranih iz grant sredstava. Takve informacije predstavljaju ulazne inpute neophodne za ocjenu učinaka i izvješćivanje prema Vladi FBiH.

Sustav nadzora ne osigurava kvalitetne informacije potrebne za izvješćivanje usmjereno prema rezultatima

Institucije nisu stvorile temeljne pretpostavke kako bi se postojeći sustav nadzora iskoristio za izvješćivanje ne samo o namjenskom utrošku grantova nego i o njihovim izlaznim i krajnjim rezultatima što je neophodno za upravljanje grantovima prema rezultatima.

Kako institucije u fazi planiranja nisu definisale konkretne ciljeve i očekivane rezultate od dodjele grantova, samim time nisu ni mogle imati temelj da u ovoj fazi vrše analizu i ocjenu rezultata i učinaka grantova. Navedeno je imalo za posledicu da institucije nisu ni imale na raspolaganju kvalitetne informacije na temelju kojih bi mogle procijeniti u kojoj mjeri su sredstva grantova doprinijela ostvarenju ciljeva i opredjeljenja Vlade FBiH.

Sve prethodno navedeno, imalo je za posljedicu da institucije nisu bile u mogućnosti dostavljati izvršnoj i zakonodavnoj vlasti u FBiH kvalitetne informacije o efektima utrošenih grantova na ostvarenje strategija i politika.

PREPORUKE:

Ured za reviziju smatra da preporuke date u ovom izvješću mogu doprinijeti efikasnijem uvođenju principa i zahtjeva upravljanja proračunom prema rezultatima u procesu dodjele grantova. Sukladno s navedenim, Ured za reviziju preporučuje Vladi FBiH da u suradnji sa Federalnim ministarstvom financija, osigura da **sve institucije nadležne za dodjelu grantova iz Proračuna FBiH implementiraju slijedeće preporuke:**

- **Osigurati kvalitetne ulazne informacije neophodne za izradu planskih dokumenata za dodjelu grantova usmjerenu prema rezultatima;**
- **Utvrđivati specifične i mjerljive ciljeve i očekivane rezultate za svaki ciklus dodjele grantova;**
- **Osigurati transparentnost dodjele grantova;**
- **Utvrđiti kriterije za izbor korisnika grantova i način njihovog vrednovanja koji će osigurati izbor projekta/programa čija realizacija doprinosi ostvarenju utvrđenih ciljeva;**
- **Obvezati korisnike grantova da dostave kvalitetne informacije i dokaze o rezultatima i učincima ostvarenim realizacijom projekata/programa;**
- **Unaprijediti sustav nadzora na način da isti osigurava kvalitetne povratne informacije o rezultatima realizacije projekata/programa;**
- **Uspostaviti praksu vršenja suštinskih i sveobuhvatnih analiza rezultata i učinaka ostvarenih realizacijom projekata/programa;**
- **Osigurati redovno izvješćivanje Vlade FBiH o učincima grantova na ostvarenje strategijskih ciljeva i opredjeljenja**

LISTA SKRAĆENICA

BiH	Bosna i Hercegovina
FBiH	Federacija Bosne i Hercegovine
FMKŠ	Federalno ministarstvo kulture i športa
FMROI	Federalno ministarstvo raseljenih osoba i izbjeglica
FMOZ	Federalno ministarstvo obrazovanja i zanosti
FMERI	Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije
FMPK	Federalno ministarstvo prometa i komunikacije
GTV FBiH	Glavno tajništvo Vlade FBiH
SMART CILJEVI	Specifični, mjerljivi, prihvatljivi, realistični i vremenski određeni ciljevi
RS	Republika Srpska
JP ŽFBiH	Javno preduzeće „Željeznice; Federacije Bosne i Hercegovine
JP	Javno preduzeće
KM	Konvertibilna marka
JRR	Jedinstveni račun riznice
EU	Evropska unija

1. UVOD

1.1. Pozadina problema

Grantovi² imaju veliki udio u Proračunu FBiH kao najvažnijem instrumentu ekonomske politike Vlade FBiH. Godišnje se na grantove odnosi oko 50 % od ukupnih rashoda i izdataka u Proračunu FBiH.³ U periodu od 2011.-2013. godine iz Proračuna FBiH dodijeljeno je oko 2,9 milijardi KM tekućih grant sredstava.

Obzirom da grantovi predstavljaju javni novac, neophodno je postojanje sveobuhvatnih pokazatelja o rezultatima njegove potrošnje. Međutim, izvješća financijske revizije već duži niz godina navode kako institucije u procesu planiranja grantova nisu u potpunosti definisale svrhu, namjenu i prioritete financiranja iz grantova, kao i da sustav izvješćivanja o utrošenim grant sredstvima nije adekvatan. Imajući u vidu da proračun kao svoje izvore koristi sredstva poreznih obveznika neophodno je pratiti način i rezultate njegove potrošnje. Nadalje, problematizira se i pitanje opravdanosti dodjele pojedinih grantova u slučajevima gdje ne postoji pravni temelj niti zakonska obveza za dodjelu istih.⁴

Kako su grant sredstva, nepovratnog karaktera, veoma je bitno da se ista dodjeljuju uz najveći mogući stepen transparentnosti. Uprkos tome, mediji vrlo često izvješćuju o netransparentnom trošenju proračunskih sredstava, nedovoljno jasnim strateškim ciljevima i opredjeljenjima koja se grantovima žele ostvariti. U takvoj situaciji poreski obveznici nemaju transparentne informacije koja je korist od trošenja multimilionskih iznosa za grantove svake godine.⁵

Pored navedenog, nevladine organizacije kritikovale su kriterije za izbor korisnika grant sredstava. Najčešće se ističe da su kriteriji za odabir korisnika nejasni ili uopšteni a posebno diskutabilno pitanje predstavlja bodovanje odnosno vrednovanje kriterija.⁶

Slabosti upravljanja procesom dodjele grantova mogu dovesti do neadekvatnog trošenja proračunskih sredstava što može izazvati šire društvene i ekonomske posljedice i nepovjerenje građana, poreskih obveznika da se javni novac ne troši na ispravan način.

Ekonomska kriza, financijska neizvjesnost i ovisnost proračuna o kreditnim sredstvima nameću sve veće restrikcije trošenja javnih sredstava i istovremeno postavljaju sve veće zahtjeve za svrsishodnim i transparentnim trošenjem grant sredstava.

U BiH je u 2006. godini počeo proces reforme javnih financija. Reforma između ostalog podrazumijeva i uvođenje programskog proračuna. U tom smislu vlasti su se opredijelile da kroz programski proračun unaprijede efektivnost i efikasnost javne potrošnje kroz povezivanje financiranja javnog sektora sa rezultatima koji se ostvaruju. Navedena opredjeljenja iskazana u važećoj regulativi koja propisuje novi pristup u izradi proračuna, odnosno uveden je u praksu metodološki pristup planiranju, usvajanju, izvršenju, izvješćivanju i reviziji proračuna.

Prethodno navedeno i rezultati provedenog predstudijskog istraživanja ukazali su da u ovoj oblasti postoji prostor za unaprjeđenje, motivirali su Ured za reviziju institucija u FBiH da provede reviziju učinka sa fokusom na upravljanje grantovima Proračuna FBiH.

² Grant (nepovratna sredstva) su direktna plaćanja za aktivnosti neprofitnog karaktera unaprijed definiranom tipu korisnika u cilju provođenja mjera i ispunjavanja prioriteta određene politike; Tematska sjednica Zajednička Povjerenstva Parlamenta FBiH odgovorne za reviziju;

³ Revizorsko Izvješće o izvršenju Proračuna FBiH za 2013. i 2012.godinu; Ured za reviziju institucija u FBiH, str.43;

⁴ Revizorsko Izvješće o izvršenju Proračuna FBiH za 2013. godinu; Ured za reviziju institucija u FBiH, str.44;

⁵ Novinski članci;

⁶ Analiza procedura i kriterija za dodjelu grantova pojedincima i neprofitnim organizacijama iz Proračuna FBiH; nevladina organizacija „Pozitivne vrijednosti“, Sarajevo 2013, str 2;

1.2. Ciljevi revizije i revizorska pitanja

Cilj revizije je ispitati da li su nadležne institucije poduzele neophodne aktivnosti kako bi upravljanje grantovima iz Proračuna FBiH bilo usmjereno prema rezultatima. Ured za reviziju neće dati sveobuhvatni odgovor na ovo pitanje, obzirom na ograničeni broj institucija na kojima je ilustrovan postojeći način upravljanja grantovima i obzirom na druga ograničenja ove revizije o kojima će detaljnije biti govora u poglavlju 1.4. Izvješća. Umjesto toga, Ured za reviziju će se fokusirati na određeni broj ključnih pitanja koja mogu uticati na efikasnost institucija u upravljanju grantovima prema rezultatima. Ova revizija će pružiti dodatnu vrijednost na unaprjeđenju efikasnijeg upravljanja grantovima. Radi lakšeg razumijevanja predmeta revizije formulirano je glavno revizijsko pitanje:

Da li su nadležne institucije u upravljanje grantovima efikasno implementirale principe upravljanja prema rezultatima?

Navedeno glavno revizorsko pitanje podijeljeno je na nekoliko potpitanja koja se odnose na pojedine faze upravljanja grantovima i glase:

1. Da li planiranje grantova zadovoljava principe planiranja usmjerenog na rezultate?
2. Da li se grantovi dodjeljuju transparentno i na temelju kriterija koji su usmjereni na ostvarenje rezultata?
3. Da li postojeći nadzor osigurava kvalitetne informacije potrebne za izvješćivanje o rezultatima ostvarenim dodjelom grantova?

1.3. Kriteriji procjene

Kriteriji za reviziju proizilaze iz temeljnih principa programskog proračuna prema kojima se trošenje javnih sredstava treba vršiti sukladno učinku i rezultatima. Proračun zasnovan na rezultatima ili programski proračun predstavlja alat pomoću kojeg javna uprava treba da se orijentiše prema rezultatima. Kako bi se unaprijedila učinkovitost proračunske potrošnje od proračunskih korisnika se traži da podnose informacije o svojim programima, aktivnostima i ciljevima i sukladno s tim se donose odluke o dodjeljivanju sredstava. Takođe, pri utvrđivanju kriterija uzete su teorijske osnove iz oblasti upravljanja tekućim grantovima i upravljanja zasnovanog na rezultatima, te dobra praksa. Kriteriji revizije strukturirani su po revizijskim pitanjima i prikazuju aktivnosti institucija koje su u upravljanje grantovima efikasno implementirale principe upravljanja proračunom prema rezultatima:

- Nadležne institucije su osigurale kvalitetne informacije potrebne za planiranje grantova usmjereno prema rezultatima. To podrazumijeva da nadležne institucije provode analize prethodnih rezultata i analiza postojećeg stanja i dobivene informacije koriste kao ulazne elemente za planiranje. Aktivnosti u planiranju rezultiraju utvrđivanjem jasno definisanih ciljeva⁷, prioriteta i očekivanih rezultata od dodjele grantova što je inkorporirano u planska dokumenta za dodjelu grantova odnosno proračunski zahtjev i program utroška. Definisani ciljevi dodjele grantova su u vezi sa stratejskim opredjeljenjima za pojedine oblasti.
- Institucije su poduzele aktivnosti koje osiguravaju potpuno transparentnu dodjelu grantova. Isto podrazumijeva da su nadležne institucije svim potencijalnim korisnicima pod jednakim uvjetima stavile na raspolaganje sve relevantne informacije vezane za korištenje grantova. Kriteriji za izbor korisnika su adekvatni i usmjereni su na ostvarenje utvrđenih ciljeva i očekivanih rezultata. Institucije su poduzele aktivnosti kojima obvezuju korisnike grantova da dostave kvalitetne informacije o učinku tj. efektima ostvarenim realizacijom projekata/programa financiranih iz grant sredstava.
- Institucije su uspostavile sustav nadzora nad utroškom grant sredstava koji osigurava dovoljne, relevantne i pouzdane podatke za analizu i ocjenu učinaka grantova. Isto podrazumijeva da

⁷ „SMART“ ciljevi: Specific (specifični), Measurable (mjerljivi), Accepted (prihvatljivi), Realistic (realistični), Time-dependant (vremenski određeni);

institucije putem izvješća korisnika o utrošku grant sredstava zahtjevaju dostavljanje informacija usmjerenih na rezultate. Analizom i evaluacijom rezultata vrši se procjena učinaka i ostvarenje postavljenih ciljeva. Na temelju ovih evaluacija i naučenih lekcija vrše se intervencije i korekcije aktivnosti. Nadležne institucije redovno izvješćuju izvršnu i zakonodavnu vlast o efektima grantova odnosno u kojoj mjeri dodjela grantova doprinosi ostvarenju strategijskih ciljeva i opredjeljenja.

1.4. Obujam i ograničenje revizije

Predmet revizije je upravljanje grantovima iz Proračuna FBiH posmatran kroz prizmu programskog proračuna tj. upravljanja proračunom zasnovanom na rezultatima. Sa vremenskog aspekta revizija je obuhvatila 2012. i 2013. godinu (u daljem tekstu posmatrani period). Upravljanje grantovima analizirano je kroz tri temeljna koraka i to: planiranje, dodjela te nadzor i ocjena učinaka grantova. Svaki korak u procesu sastoji se od više aktivnosti ali se revizija fokusirala samo na one aktivnosti koje su bitne sa aspekta programskog proračuna, odnosno, upravljanja proračunom zasnovanog na rezultatima što je detaljnije objašnjeno u poglavljima 2.3 i 2.4 ovog izvješća.

Da bi se ilustrovao način upravljanja grantovima odabran je uzorak od 6 institucija (u daljem tekstu nadležne institucije) od ukupno 29 u čijoj nadležnosti je upravljanje grantovima iz Proračuna FBiH. Odabrane institucije su: Glavno tajništvo Vlade FBiH (GTVFBiH), Federalno ministarstvo kulture i športa (FMKŠ), Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije (FMERI), Federalno ministarstvo prometa i komunikacija (FMPK), Federalno ministarstvo raseljenih osoba i izbjeglica (FMROI), Federalno ministarstvo obrazovanja i znanosti (FMOZ). Pri odabiru uzorka vodilo se računa da u uzorak budu uključene institucije koje upravljaju grantovima na temelju adekvatnog pravnog temelja (zakon, strategija i sl.) kao i institucije koje upravljaju grantovima bez pravnog temelja. Takođe, u uzorak su odabrane institucije kod kojih su korisnici grantova unaprijed poznati kao i one kod kojih korisnici grantova nisu unaprijed poznati. Nadalje, pri odabiru uzorka uzimalo se u obzir da institucije usmjeravaju grantove u veoma različite oblasti društva, što je omogućilo reviziji da ilustruje paletu najrazličitijih poteškoća i izazova sa kojima se institucije suočavaju prilikom dodjele grantova za različite svrhe, dok su istovremeno temeljni zahtjevi upravljanja grantovima prema rezultatima isti, bez obzira na oblast u koju se grantovi usmjeravaju. (Detaljnije u prilogu br.1)

Institucije koje upravljaju grantovima imaju odgovornost da predlože Vladi FBiH godišnji program raspodjele grant sredstava iz Proračuna FBiH. U tu svrhu institucije planiraju, dodjeljuju grantove (vrše izbor korisnika grantova, zaključuju ugovore i isplaćuju grant sredstva korisnicima), nadziru utrošak i ocjenjuju učinak dodjeljenih grantova o čemu izvješćuju Vladu FBiH.

Revizija se nije bavila dodjelom grantova iz oblasti socijalnih prava, grant-poticaјnih sredstva, grant-sredstva za financiranje obveza Proračuna FBiH, niti grantovima-namјenska sredstva na podračunima u okviru Jedinstvenog računa riznice.

Revizija nije ispitivala rezultate ostvarene dodjelom pojedinačnih grantova nego je ispitivala efikasnost implementacije zahtjeva i principa programskog proračuna u upravljanju grantovima od strane nadležnih institucija. Drugim riječima, **revizija se fokusirala na efikasnost implementacije onih zahtjeva i principa koji predstavljaju temeljne pretpostavke potrebne za upravljanje grantovima prema rezultatima.** Revizija nije procjenjivala dosadašnje efekte grantova na ostvarenje strategijskih opredjeljenja Vlade FBiH i Parlamenta FBiH.

Iako je revizija fokusirana na upravljanje grantovima koji se dodjeljuju iz Proračuna FBiH, Ured za reviziju smatra da se preporuke date u ovom izvješću mogu primjeniti i kod upravljanja grantovima koji se dodjeljuju iz kantonalnih i općinskih proračuna jer je proces upravljanja grantovima isti bez obzira na administrativni nivo.

1.5. Izvori podataka i metodologija

Za potrebe ove revizije prikupljeni su podaci iz više izvora korištenjem različitih metoda. Time su osigurani dovoljni, pouzdani i relevantni podaci o procesu upravljanja grantovima. Primarni izvori podataka bile su institucije iz odabranog uzorka a korišteni su i sekundarni izvori podataka kako bi

osigurala objektivnost. Podaci su prikupljeni putem intervjua, upitnika i kvalitativnom analizom različite dokumentacije a posebno: zakonske i podzakonske regulative, strategija, politika i programa utroška grantova iz oblasti koje se odnose na odabrani uzorak, Programa rada Vlade FBiH za period 2011.-2014. godine, te internih akata i planskih dokumenata institucija iz uzorka itd.

Kako bi se stekla šira slika o procesu upravljanja grantovima revizija je analizirala međunarodne dokumente i izvješća koji se bave pitanjima programskog proračuna, upravljanja grantovima zasnovanog na rezultatima, kao i dobru praksu iz okruženja.

Upravljanje grantovima analizirano je kroz korake procesa kako slijedi:

- *Planiranje:* analizirana je metodologija izrade planskih dokumenata kako bi se utvrdilo da li se prije izrade planskih dokumenata provode sveobuhvatne analize prethodnih rezultata i analize trenutnog stanja u oblasti. Ispitano je da li se informacije iz prethodnih analiza koriste za (re)definisane ciljeva i očekivanih rezultata od dodjele grantova, kao i da li su isti definisani tako da se mogu povezati sa konkretnim strateškim opredjeljenjima Vlade i Parlamenta FBiH.
- *Dodjela:* analizirano je da li je postojeći način izbora korisnika grant sredstava transparentan tj. da li su svim potencijalnim korisnicima bile jednako dostupne informacije o dodjeli grantova. Takođe, analizirani su postojeći kriteriji za izbor i način njihovog vrednovanja, kako bi se utvrdilo da li njihova primjena osigurava ostvarenje postavljenih ciljeva. Nadalje, revizija je kroz analizu zaključenih ugovora sa izabranim korisnicima ispitala da li isti sadrži jasno definisanu obvezu korisnika granta da osigura kvalitetne informacije o učinku tj. efektima ostvarenim realizacijom projekata/programa financiranih iz grant sredstava.
- *Nadzor utroška i ocjena učinaka:* analiziran je postojeći sustav nadzora kako bi se utvrdilo da li isti osigurava dovoljne, pouzdane i relevantne informacije o utrošku grant sredstava. Analizirano je da li nadležne institucije zahtjevaju od korisnika grantova adekvatne informacije o rezultatima i učincima utroška grantova. Sagledano je da li se takve informacije koriste za ocjenu rezultata dodjele grantova i poduzimanje korektivnih mjera. U konačnici, analizirano je da li nadležne institucije raspolažu sa kvalitetnim informacijama o efektima utrošenih grantova. Drugim riječima, revizija je nastojala da procjeni da li postojeći sustav izvješćivanja o efektima grantova može osigurati informacije izvršnoj i zakonodavnoj vlasti o tome da li se dodjelom grantova ostvaruju strateški ciljevi i opredjeljenja.

1.6. Struktura izvješća

1. Nakon poglavlja 1. koji je imao za cilj da upozna čitaoca sa motivima za vršenje ove revizije, predmetom revizije, izvorima podataka i metodologiji, ostala poglavlja su slijedeća:
2. Poglavlje 2. teorijski aspekt, nadležnosti i opis upravljanja grantovima.
3. Poglavlje 3. sadrži nalaze revizije koji predstavljaju odstupanja od utvrđenih kriterija a strukturirani su po revizijskim pitanjima.
4. Poglavlje 4. sadrži zaključke revizije izvedene iz nalaza koji daju odgovore na revizijska pitanja.
5. Poglavlje 5. sadrži preporuke usmjerene na otklanjanje uočenih nedostataka čija implementacija može doprinjeti efikasnijem upravljanju grantovima.

2. TEORETSKI ASPEKT, NADLEŽNOSTI I OPIS UPRAVLJANJA GRANTOVIMA

2.1. Pojam upravljanja grantovima

Upravljanje grantovima, u najširem smislu, obuhvata niz aktivnosti usmjerenih ka ostvarenju strateških ciljeva i politika vlasti. U užem smislu, upravljanje grantovima obuhvata niz aktivnosti koje se odnose na: planiranje, dodjelu, nadzor i ocjenu učinaka grantova.

Grantovi (od engl. riječi grant) su direktna plaćanja nekomercijalne prirode točno određenom korisniku kako bi se provele određene mjere ili aktivnosti i ispunili unaprijed definisani ciljevi. Grantovi su specifični izvori financiranja namjenjeni preduzećima, javnim ustanovama, fakultetima, školama, općinama, bolnicama kao i svim drugim institucijama, odnosno pravnim i fizičkim licima kojima je potreban dodatni izvor financiranja i koje je davalac granta u natječaju naveo kao potencijalne korisnike predmetnog granta. Grantovi se dodjeljuju radi financiranja realizacije točno određenog projekta/programa korisnika.⁸

Grantovi predstavljaju vrstu proračunskih rashoda te se na njih kao i na sve ostale vrste javnih rashoda primjenjuju sva načela javnih rashoda utvrđena u financijskoj teoriji. Temeljna ideja koja leži u fundamentu načela javnih rashoda jeste zahtjev za racionalnim trošenjem javnih sredstava. (Detaljnije o načelima javnih rashoda u prilogu br. 2)

2.2. Pravni okvir relevantan za upravljanje grantovima

Grantovi predstavljaju vrstu proračunskih rashoda⁹ pa se na njih primjenjuju ista pravila i propisi kojima je uređeno planiranje, donošenje i izvršenje Proračuna FBiH. U tom smislu, Zakon o proračuna u FBiH i Zakon o izvršenju Proračuna FBiH za fiskalnu godinu¹⁰ propisuju donošenje programa utroška, odnosno način dodjele sredstava sa pozicija tekućih i kapitalnih grantova.

Pored navedenih zakona, za upravljanje grantovima, također su relevantni zakoni koji regulišu određene oblasti ili resore. Relevantni su zakoni kojima je propisana obaveza finansiranja predmetnih oblasti iz budžeta u vidu grant sredstava. Oblik i sadržaj izvještaja o utrošku grant sredstava, uputstvo za izradu periodičnih i godišnjih izvještaja, period za koji se sastavljaju te obaveze i rokovi njihovog podnošenja uređeni su Pravilnikom o finansijskom izvještavanju i godišnjem obračunu Proračuna u FBiH. Nadležne institucije koje dodjeljuju grantove obavezne su u skladu sa navedenim Pravilnikom, a na propisanom obrazcu dostaviti podatke o korisniku grantova, namjeni sredstava, iznosu doznačenih sredstava, iznosu utrošenih sredstava, iznosu neutrošenih sredstava. Proračunskiski korisnici obavezni su uz ovaj obrazac dostaviti i pismeno obrazloženje o namjenskom utrošku sredstava kao i razlog zašto sredstva nisu utrošena. Za oblast grantova pored navedenih zakona relevantni su i drugi zakoni, kao i podzakonski akti kao što su uredbe pravilnici, odluke, uputstva, naredbe i sl. (Detaljnije u prilogu br.3).

2.3. Pojam i značaj programskog proračuna

Proračun je primarni instrument kojim vlada raspolaže u implementaciji svojih politika. On predstavlja sredstvo kojim se strateški ciljevi i opredjeljenja ostvaruju kroz realizaciju usluga, programa i aktivnosti usmjerenih na zadovoljenje socijalnih i ekonomskih potreba građana.¹¹

Programski proračun uveden je kao obveza BiH u procesu evropskih integracija. Tako je Zakonom o proračunima u Federaciji BiH još od 2006. godine otpočeo proces reforme javnih financija tj. uvođenje

⁸ Grantovi mogu biti opšti ili specifični/namjenski te tekući i kapitalni grantovi. Grantovi predstavljaju značajan izvor financiranja, kako u početnim fazama biznisa, tako i u kasnijim fazama, prilikom uvođenja novog proizvoda ili usluge i sl., sa jasnom namjenom, svrhom i ciljem. Korisnici grantova na taj način mogu da povećaju svoje godišnje proračune i sprovedu dodatne aktivnosti koje iz redovnih sredstava ne bi mogli ostvariti;

⁹ Čl.7. Zakon o budžetima u FBiH;

¹⁰ Fiskalna godina je razdoblje od 1.januara do 31. decembra;

¹¹ Proračun kao dokument predstavlja plan (procjenu) prihoda i primitaka i utvrđenog iznosa rashoda i izdataka za razdoblje od jedne fiskalne godine, koje odobrava Parlament -zakonodavno tijelo. Odnosi se na fiskalnu godinu, razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca, i važi samo za godinu za koju je donesen;

programskog proračuna. Navedeni Zakon propisao je novi pristup izradi proračuna, odnosno uveden je u praksu metodološki pristup planiranju, usvajanju, izvršenju, izvješćivanju i reviziji proračuna kao što je i praksa u razvijenom svijetu. Temelj programskog proračuna je upravljanje zasnovano na rezultatima. Temeljni principi teoretskog modela upravljanja zasnovanog na rezultatima nalaze se u poglavlju 2.4. ovog Izvješća.

Upravljanje proračunom prema rezultatima ili programski proračun ima za cilj da unaprijedi efektivnost i efikasnost javne potrošnje kroz povezivanje financiranja javnog sektora sa rezultatima koji se ostvaruju. Kroz programski proračun informacije predstavljaju način kojim se uspostavlja jasna veza između dodijeljenih proračunskih sredstava i programa koje provode proračunski korisnici a koji bi trebali biti usmjereni na ostvarivanje definisanih ciljeva i politika vlasti. Jednostavno rečeno, priprema proračuna u programskom formatu je proces u kojem se sredstva raspodjeljuju na programe korisnika, od kojih svaki sadrži jasno definisane ciljeve i rezultate koji se planiraju postići sa dodijeljenim sredstvima. Sam program nastaje jednostavno grupisanjem sličnih aktivnosti koje obavlja proračunski korisnik, a koje imaju zajednički strateški i/ili operativni cilj. Dakle, kroz format programskog proračuna od korisnika se zahtjeva da precizira šta se poduzima kako bi se ostvarili planirani ciljevi i postigli željeni rezultati, te prikaže koliko će ostvarivanje datog cilja koštati proračun.

Programski proračun gradi sustav vrijednosti koji omogućava proračunskim korisnicima da bolje prezentiraju kako će sredstva biti korištena, a vladi i parlamentu da donose kvalitetnije odluke o prioritetima raspodjele ograničenih sredstava prema aktivnostima i učincima. Nadalje, planiranje proračuna zasnovano na programskom formatu poboljšava transparentnost odluka o dodjeli sredstava. Istovremeno se povećava i odgovornost vlade i rukovodilaca javnog sektora za učinke i rezultate proračunske potrošnje. Drugim riječima, fokus je na provođenju zahtjeva sustava programskog proračuna čiji je cilj da sistematski koristi informaciju o učinku u proračunskim odlukama kako bi se poboljšala prioritizacija potrošnje i povećao pritisak na učinak.¹²

2.4. Principi upravljanja zasnovanog na rezultatima - teoretski model

Temelj programskog proračuna jeste upravljanje zasnovano na rezultatima. Generalno posmatrano, upravljanje zasnovano na rezultatima može se definisati kao strategija rukovođenja koja podrazumijeva da svi relevantni akteri i procesi direktno ili indirektno doprinose ostvarivanju željenih rezultata. Zasniva se na jasno definisanim odgovornostima za rezultate i zahtijeva stalno praćenje i samoprocjenu napretka, uključujući i izvješćivanje o učinku. U javnom sektoru usmjerenost na rezultate uspješnosti predstavlja veći izazov u odnosu na privatni sektor u kojem je profit jasan pokazatelj uspješnosti.¹³

Upravljanje zasnovano na rezultatima temelji se na principima koji su inkorporirani u sve faze upravljanja. Među značajnijim principima upravljanja zasnovanog na rezultatima vezanim za fokus revizije navode se slijedeći:

- program utroška grantova temelji se na prethodno utvrđenim ciljevima i očekivanim rezultatima,
- stalna potražnja informacija o učinku,
- jačanje praksi koje potiču korištenje informacija o učinku u svrhu efektivnijeg upravljanja,
- dobro strateško i operativno planiranje, uključujući pametno (SMART) definisanje ciljeva,¹⁴
- postizanje rezultata i trajan proces poboljšanja informacija o učincima,
- stvarni učinak u realizaciji ciljeva mjeri se objektivnim indikatorima učinka,

Upravljanje zasnovano na rezultatima temelji se na jednom kružnom logičkom procesu u kojem se formalne informacije o učinku koriste za uspostavljanje uzročno - posljedičnih veza između resursa i

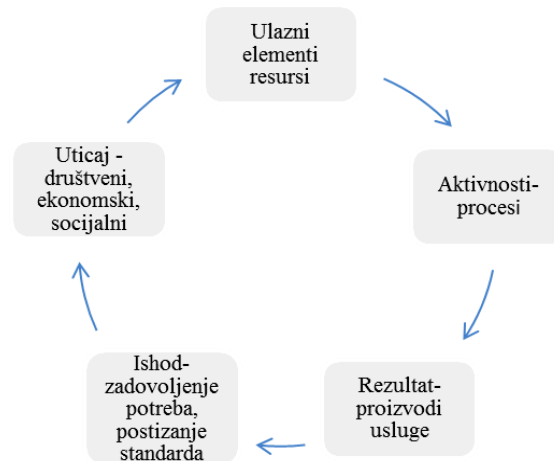
¹² Results-Based Management Handbook, United Nations Development Group, 2011. str. 13-25;

¹³ Promoting Results - Based Management in the Public Sectors of Developing Countries;

¹⁴ Isto kao fusnota-7;

aktivnosti a sve s ciljem ostvarivanja željenih rezultata.¹⁵ U definisanju ovih veza koristi se logički okvir ili lanac rezultata. Lanac rezultata omogućava razvijanje intervencija počevši od ulaza, preko aktivnosti i izlaza a finalizira se sa rezultatima, utjecajem i povratnim informacijama, kako je prikazano u slijedećem modelu:

Dijagram 1: Model upravljanja zasnovan na rezultatima

Aktivnosti institucija mogu proizvesti promjene¹⁶ koje se odražavaju na izlazni rezultat, ishod¹⁷ i uticaj. Ishodi i rezultati imaju centralnu ulogu u svim modelima proračuna prema učinku i od suštinskog je značaja za svaku diskusiju o upravljanju proračunom prema učinku.¹⁸ Evaluacije pokazuju da li su poduzete aktivnosti uticale na rezultate na željeni način, na bazi čega se donose korektivne mjere. Upravljanje zasnovano na rezultatima naglašava važnost prethodnog utvrđivanja očekivanih učinaka kroz upotrebu ciljeva, željenih rezultata i pokazatelja učinka.

2.5. Nadležnost, uloge i odgovornosti u upravljanju grantovima

Grantovima upravljaju federalna ministarstva i druge proračunske institucije¹⁹ kojima je zakonom ili drugim aktom navedeno dato u nadležnost. Institucije koje upravljaju grantovima obvezne su Vladi FBiH predložiti programe utroška sa kriterijima raspodjele za grant sredstva. Nadležne institucije u okviru svojih proračunskih sredstava odobrenih iz Proračuna FBiH raspolažu sa proračunskim sredstvima za grantove, definišu ciljeve dodjele grantova, utvrđuju kriterije za izbor korisnika i način njihovog vrednovanja, predlažu Vladi FBiH programe utroška sredstava, donose pravilnike i poslovničke vezane za izbor korisnika grantova, provode postupke i procedure dodjele grantova, nadziru utrošak i ocjenjuju učinke ostvarene dodjelom sredstava, izvješćuju Federalno ministarstvo financija i Vladu FBiH o korištenju grantova.

Korisnici grantova pripremaju programe i projekte kojima apliciraju za korištenje sredstava iz grantova, realiziraju programe i projekte uz finansijsku podršku grantova, izvješćuju nadležne institucije o realizaciji programa i projekata i o utrošku finansijskih sredstava.

2.6. Opis procesa upravljanja grantovima

Obzirom da je u fokusu ove revizije upravljanje grantovima, u nastavku su prikazani koraci procesa, onako kako je to uređeno važećom regulativom.²⁰ Svaki od koraka ima svoje specifičnosti u odnosu na zahtjeve i principe upravljanja grantovima prema rezultatima. Generalno gledajući, upravljanje

¹⁵ Izlazni rezultat - ishod - uticaj rezultata na stanje i uvjete;

¹⁶ Promjene mogu biti namjeravane, nenamjeravane, pozitivne i negativne;

¹⁷ Ishodi su namjeravani uticaji rezultata;

¹⁸ Clear-Regional Centers for Learning and Evaluation and Results, Planiranje proračuna prema učinku, 2011, str. 22;

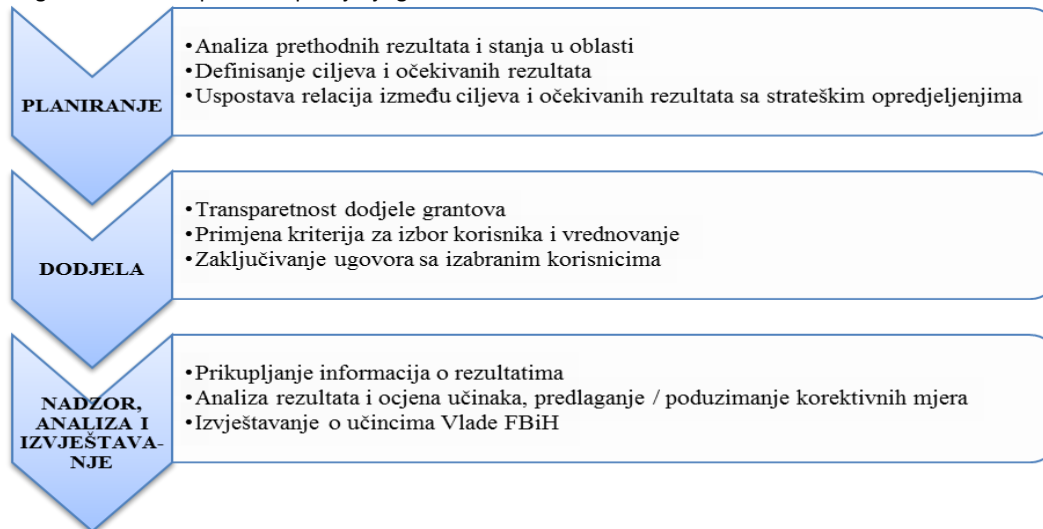
¹⁹ Proračunski korisnici su ministarstva i ostali organi uprave, te ostali koji su u proračun uvršteni kao proračunski korisnici (Zakon o proračunima u FBiH);

²⁰ Zakonom o izvršenju Budžeta Federacije BiH za fiskalnu godinu, a za određene oblasti i posebnim zakonom;

grantovima provodi se u tri osnovna koraka i to: planiranje, dodjela te nadzor i izvještavanje. (Detaljanije u prilogu br. 4)

Svaki korak sastoji se od više aktivnosti ali je revizija fokusirana samo na one aktivnosti koje su bitne za upravljanje grantovima prema rezultatima, što je prikazano u sljedećem dijagramu:

Diagram 2: Koraci u procesu upravljanja grantovima

Izvor: Ured za reviziju institucija u FBiH

2.7. Dodijeljena grant sredstva iz Proračuna FBiH u periodu 2011.-2013. godine

Grantovi čine značajne proračunske rashode svake godine i usmjeravaju se u razne oblasti društva. Dodjelu sredstava putem grantova iz Proračuna FBiH vrši 29 proračunskih korisnika sa 145 proračunskih pozicija. U nastavku je dat pregled dodijeljenih grantova iz Proračuna FBiH u periodu 2011.-2013.godine:

Tabela br.1: Realizovani grantovi iz Proračuna FBiH u periodu od 2011.-2013. godine

R. br.	Vrsta tekućih grantova	Izvršenje		
		2011.	2012.	2013.
1.	Tekući grantovi u oblasti socijalnih prava	697.321.856	688.347.194	643.000.801
2.	Tekući grantovi poticajna sredstva	53.789.227	70.174.388	69.067.916
3.	Tekući grantovi- subvencije	61.666.700	58.333.373	58.086.836
4.	Tekući grantovi (nepovratna sredstva)	133.797.664	124.441.620	160.601.875
5.	Tekući grantovi za finansiranje obaveza Budžeta FBiH	13.622.053	21.305.844	28.779.374
6.	Ostali tekući grantovi - Namjenska sredstva na podračunima u okviru JRT	-	2.550.370	1.833.703
Ukupno tekući grantovi		960.197.500	965.152.789	960.370.505
Budžet FBiH		1.483.397.778	1.900.011.695	1.935.851.252
Učešće tekućih grantova u Budžetu u %		64,73	50,79	50

Izvor: Izvještaji finansijske revizije Ureda za reviziju institucija FBiH

Kako je vidljivo iz tabelarnog pregleda tekući grantovi, iz godine u godinu, čine više od 50 % sredstava od ukupnog Proračuna FBiH. Za oblasti socijalnih prava izdvaja se najveći iznos koji već dugi niz godina predstavlja oko 70 % od ukupnih tekućih grantova. Na tekuće grantove koji su predmet ove revizije (redni broj 3. i 4. u tabeli br.1) u posmatranom periodu izdvojeno je 401.463.704 KM što čini oko 21% od ukupnih tekućih grantova za isti period. Na ostale grantove otpada oko 9 % od ukupnih tekućih grantova i tu spadaju grantovi za poljoprivredu, grantovi za razvoj poduzetništva i obrta, ostali grantovi namjenska sredstva na podračunima u okviru JRR itd.).

3. NALAZI REVIZIJE

U ovom poglavlju prezentiraju se najvažniji nalazi do kojih se došlo u toku revizije. Nalazi su strukturirani u odnosu na revizijska pitanja i prikazuju odstupanja od utvrđenih revizijskih kriterija.

3.1. Planiranje grantova

Analizom ključnih aktivnosti nadležnih institucija u fazi planiranja grantova revizija je nastojala da utvrdi da li se prije izrade planskih dokumenata provode sveobuhvatne analize prethodnih rezultata i analize trenutnog stanja u oblasti. Zatim, ispitivano je da li se informacije iz prethodnih analiza koriste za (re)definisanje ciljeva i očekivanih rezultata od dodjele grantova. U konačnici, provjeravano je da li su definisani ciljevi usmjereni na ostvarenje strateških opredjeljenja. Rezultati revizijskih analiza prikazani su u slijedećoj tabeli:

Tabela br.2: Analiza aktivnosti u planiranju grantova

Ključne aktivnosti u fazi planiranja	Analiza prethodnih rezultata i stanja u oblasti	Definisanje ciljeva i očekivanih rezultata	Uspostava relacija između ciljeva i očekivanih rezultata sa strateškim opredjeljenjima
Kriterij	Nadležne institucije su provele sveobuhvatne analize rezultata prethodne dodjele grantova i analize stanja i potreba u svojoj oblasti o čemu postoji adekvatna dokumentacija	Nadležne institucije koristile su informacije iz dokumentovanih analiza kako bi (re) definisali ciljeve i očekivane rezultate koji su mjerljivi	Definisani ciljevi i očekivani rezultati su u direktnoj vezi sa unaprijed utvrđenim strategijskim ciljevima Vlade
Kriterij potpuno zadovoljen			
Kriterij djelimično zadovoljen	FMKS, FMERI, FMROI, FMON	FMKS, FMERI, FMROI, FMON	FMKS, FMROI, FMON
Kriterij nije zadovoljen	GS VFBiH, FMPK	GS VFBiH, FMPK	GS VFBiH, FMPK, FMERI,

Ured za reviziju institucija u FBiH

Kako je vidljivo iz tabele br.2. nijedna od institucija iz uzorka u fazi planiranja grantova nije u potpunosti zadovoljila uspostavljeni kriterij. Većina institucija su djelimično zadovoljile uspostavljeni kriterij a pojedine institucije ni u jednom pogledu nisu zadovoljile uspostavljeni kriterij. U narednom dijelu opisuju se prakse nadležnih institucija u odnosu na svaku aktivnost i kriterij pojedinačno.

➤ **Analiza prethodnih rezultata i stanja u oblasti**

Revizija je utvrdila da niti jedna institucija iz uzorka nije provodila sveobuhvatne i dokumentovane analize rezultata od prethodne dodjele grantova niti analize stanja i potreba u svojoj oblasti u svrhu planiranja grantova. Drugačije rečeno, nijedan planski dokument institucija iz uzorka nije izrađen na bazi sveobuhvatnih analiza rezultata dodjele grantova iz prethodnih godina u kombinaciji sa analizom trenutnog stanja i potreba u konkretnoj oblasti.

Većina institucija je provodila djelimične analize tj. poduzimale su aktivnosti koje se u određenom smislu mogu smatrati nekom vrstom analize. Međutim, takve aktivnosti nadležne institucije nisu dokumentovale pa revizija nije mogla ustanoviti da li su navedene aktivnosti poduzimane s ciljem planiranja grantova. Prema izjavama nadležnih, većina institucija provodi usmene analize a prije izrade konačnog proračunskog zahtjeva odnosno programa utroška za konkretni grant organizuju se interni sastanci unutar institucija na kojima se daju određeni prijedlozi i sugestije za izradu ali na takvim sastancima ne vode se zapisnici. Najznačajnije informacije koje nadležne institucije analiziraju prilikom izrade proračunskog zahtjeva odnosno programa utroška odnose se na iznos grant sredstava iz prethodnih godina, dok informacije o rezultatima dodjele grantova iz prethodnih godina uopšte ne postoje. Takođe, prema izjavama nadležnih visina sredstava za grantove se utvrđuje na temelju proračunskog okvira i proračunskog ograničenja sukladno raspoloživim finansijskim sredstvima, kao i na temelju iskustva iz prethodne godine bez analiza i metodološki jasnih i utvrđenih pravila planiranja grantova.²¹

²¹ Zapisnici sa sastanka od 26.11.2014. godine i zapisnici sa sastanka od 14.01. i 15.01.2015. godine;

Jedna od institucija²² koja uopšte nije provodila analize smatra da je provođenje bilo kakvih analiza u instituciji beskorisno jer je predmetni grant utvrđen zakonom i da institucija ne može uticati na planiranje grantova.²³ Kako navode, u tom slučaju institucija ima ulogu samo da prenese grant sredstva od Vlade do krajnjih korisnika. Druga institucija²⁴ navodi da su korisnici i iznosi grantova unaprijed poznati tako da nema potrebe provoditi analize. U ovom slučaju navedena institucija na temelju zahtjeva i dostavljenog programa rada već u samom proračunskom zahtjevu poimenično planira korisnike proračuna sa unaprijed poznatim iznosima. Kako se u ovom slučaju uglavnom radi o određenom broju neprofitnih organizacija ostaje nejasno na temelju kojih analiza i kriterija su utvrđeni konkretni korisnici i iznosi grantova i u koje svrhe se daju isti.²⁵

➤ **Definisanje ciljeva i očekivanih rezultata**

Kad se radi o definisanju ciljeva i očekivanih rezultata, institucije su pokazale identične prakse kao i u slučaju analize prethodnih rezultata i stanja u oblasti. Iz tabele br. 2 je vidljivo da niti jedna institucija iz uzorka nije u potpunosti zadovoljila kriterij. Navedeno ukazuje da niti jedna institucija nije koristila informacije iz dokumentovanih analiza kako bi (re) definisali mjerljive ciljeve i očekivane rezultate. Ovo su slučajevi gdje iz planskih dokumenata nije moguće jasno vidjeti koje ciljeve institucija u određenoj godini želi ostvariti dodjelom grantova kao ni kakvi se ishodi ostvarenjem tih ciljeva očekuju.

Kod institucija²⁶ koje su djelimično zadovoljile uspostavljeni kriterij je utvrđeno²⁷ da je većina ciljeva formulisana uopšteno i generalno bez dalje razrade na specifične i mjerljive ciljeve.²⁸ Ilustracija opštih i generalnih ciljeva: unaprijediti programe i projekte produkcije, animacije i prezentacije, kulturnog stvaralaštva kao ukupne kulturne i duhovne vrijednosti naših naroda u Federaciji BiH²⁹, osiguranje uvjeta održivog povratka i ekonomskog jačanja povratnika i njihova reintegracija u BiH,³⁰ podrška razvoju znanstveno - istraživačke i istraživačko - razvojne djelatnosti u Federaciji BiH.³¹ Obzirom da se ostvarenje generalno formuliranih ciljeva teško ili nikako može mjeriti, obično se isti razrađuju na specifične ciljeve čime bi se stvorio temelj za mogućnost uspješnog praćenja njihovog ostvarenja.

Nadalje, utvrđeno je da su se ciljevi često definisali spram nadležnosti institucija kao npr. podrška znanstveno-istraživačkim i istraživačko-razvojnim institucijama od značaja za FBiH, podrška muzejima i institucijama kulture koje imaju dugogodišnji kontinuitet i značaj u očuvanju pokretnih i nematerijalnih dobara kulture, zaštita stambenih objekata značajne kulturne baštine, održavanje, rekonstrukcija i modernizacija infrastrukture i sl.³² Ovakve formulacije nisu ciljevi nego redovne aktivnosti u okviru nadležnosti institucija, a ciljevi su mjerljive izjave o problemu za čije ostvarenje je potrebno provesti mnogo aktivnosti.

²² FMPK

²³ Zakonom o financiranju željezničke infrastrukture i sufinansiranju putničkog i kombinovanog saobraćaja je utvrđen korisnik granta tj. JP Željeznice FBiH, a planiranje finansijskih sredstava se utvrđuje godišnjim i petogodišnjim planovima a nosilac planiranja je JP Željeznice FBiH. Iznos sredstava za grant se planira (utvrđuje) na temelju Planova održavanja željezničke infrastrukture koji je sastavni dio Plana poslovanja JP Željeznice FBiH kako navode nadležni u instituciji (Ministarstvu). Međutim, institucija (Ministarstvo) nema definisana jasna pravila i kriterije za planiranja grantova. Takođe, se dešava da institucija (Ministarstvo) planira iznos sredstava za grant, a Plan poslovanja Željeznice FBiH nije usvojen (Vlada FBiH nije dala saglasnost) i postavlja se pitanje koji je temelj za planiranje iznosa grant sredstava za Željeznice FBiH;

²⁴ GTVFBiH

²⁵ Nadležni iz GTVFBiH naveli su kako je u 2015. godini planirano da grantove koje su do sada dodijeljivani sa pozicija Vlade FBiH ubuduće dodjeljuju resorne institucije (ministarstva) sa svojih proračunskih pozicija ali je ostalo ne jasno da li će resorne institucije (ministarstva) takođe unaprijed utvrđivati korisnike i iznose;

²⁶ FMKŠ, FMERI, FMROI, FMOZ;

²⁷ Proračunski zahtjevi institucija iz uzorka i programi utroška grant sredstava;

²⁸ SMART model zahtjeva specifičnost, mjerljivost, ostvarivost, realističnost i vremensku određenost ciljeva;

²⁹ FMKŠ;

³⁰ FMROI;

³¹ FMOZ;

³² FMOZ, FMKŠ;

Kako je navedeno u tabeli br.2 dvije institucije³³ nisu koristile informacije iz dokumentovanih analiza kako bi (re) definisali mjerljive ciljeve i očekivane rezultate. Jedna od institucija istakla je kako smatra da nema potrebe da se utvrđuju ciljevi i očekivani rezultati obzirom da se radi o grantovima koji su utvrđeni zakonom. Međutim, provođenje nekog zakona ne garantuje da će biti ispunjen cilj zbog kojeg je zakon donesen. Druga institucija smatra da u slučaju grantova gdje su unaprijed poznati korisnici i iznosi nema svrhe definisati ciljeve i očekivane rezultate. Dodjela grantova unaprijed određenim korisnicima ne znači da ne treba preispitivati cilj i svrhu dodjele kao i pratiti njihovo ostvarenje.

➤ **Uspostava relacija između ciljeva i očekivanih rezultata sa strateškim opredjeljenjima**

Kako je vidljivo iz tabele br. 2 niti jedna institucija iz uzorka nije u potpunosti uspostavila funkcionalne relacije između ciljeva i očekivanih rezultata od dodjele grantova sa utvrđenim strateškim ciljevima i opredjeljenjima. To praktično znači da niti jedna institucija iz uzorka nije izradila planske dokumente u kojima se jasno mogu identifikovati strateški ciljevi koji se nastoje ostvariti dodjelom svakog pojedinačnog granta. Strateškim ciljem iskazuje se što nadležne institucije žele postići dugoročno i isti se razrađuju na operativne ili programske ciljeve, koji su pored ostalog i vremenski određeni i doprinose ostvarenju strateških ciljeva.

Tri institucije³⁴ iz uzorka su djelimično uspjele uspostaviti predmetne relacije. Međutim i u ovim slučajevima kod nadležnih institucija uočene su stanovite poteškoće u pogledu jasnog razdvajanja strateških ciljeva od operativnih ciljeva odnosno ciljeva pojedinačnih programa ili projekata. Institucije najčešće, navode zajedno i strateške ciljeve i ciljeve same institucije iz programa rada, kao i ciljeve pojedinačnih programa i projekata dodjele grantova. Prema izjavama nadležnih navedeno se može dovesti u vezu sa nepostojanjem strateških dokumenata³⁵ ili zakonskih odredbi. Tako jedna institucija navodi da je njen godišnji program rada ujedno i strateški dokument,³⁶ a određeni broj institucija koriste strategije donesene na nivou BiH.³⁷ Takođe, zanimljiva je i situacija sa kojom se susreće jedna od institucija iz uzorka a to je da za jednu oblast u koju usmjerava grantove postoji zakon dok istovremeno za drugu oblast u koju usmjerava grantove i za koju je nadležna ista institucija nema zakona niti strategije.³⁸

Ostale tri institucije³⁹ u planskim dokumentima nisu poduzimale aktivnosti na uspostavi relacija između ciljeva i očekivanih rezultata od dodjele grantova sa utvrđenim strateškim ciljevima i opredjeljenjima. To su iste one institucije koje, gledajući druge aktivnosti u fazi planiranja grantova nisu ni u kom pogledu zadovoljile uspostavljeni kriterij. Uglavnom se objašnjenja svode na pitanja zakona. Međutim, zanimljivo kako jedna institucija⁴⁰ navodi ne postojanje zakona kao razlog zbog kojeg nije provodila predmetnu aktivnost dok druge dvije institucije⁴¹ upravo smatraju da zbog postojanja zakona nema potrebe da se provode ove aktivnosti obzirom da je zakon utvrdio strateške ciljeve (Detaljnije u prilogu broj 5).

3.2. Dodjela grantova

Analizom ključnih aktivnosti nadležnih institucija u fazi dodjele grantova revizija je nastojala da utvrdi da li postojeći način izbora korisnika grant sredstava transparentan, te da li postojeći kriteriji za izbor i način njihovog vrednovanja osiguravaju izbor projekata/programa čijom implementacijom se doprinosi ostvarenju ciljeva dodjele grantova. Nadalje, revizija je kroz analizu zaključenih ugovora sa izabranim korisnicima ispitivala da li isti sadrže jasno definisanu obavezu korisnika granta da dostavi kvalitetne

³³ FMPK;GTVFBiH

³⁴ FMKŠ, FMROI, FMOZ

³⁵ FMKŠ, FMOZ i FMROI;

³⁶ FMKŠ;

³⁷ FMROI, FMKŠ;

³⁸ FMOZ;

³⁹ FMKŠ, FMROI, FMOZ

⁴⁰ GTVFBiH;

⁴¹ FMPK i FMERI;

informacije o učinku tj. efektima utrošenih grant sredstava. Rezultati revizijskih analiza prikazani su u slijedećoj tabeli:

Tabela br.3: Analiza aktivnosti u dodjeli grantova

Ključne aktivnosti u fazi dodjele	Transparentnost dodjele grantova	Primjena kriterija za izbor korisnika i vrednovanje	Zaključivanje ugovora sa izabranim korisnicima
Kriterij	Dodjela grantova je transparentna što znači su nadležne institucije svim potencijalnim korisnicima pod jednakim uvjetima stavile na raspolaganje sve bitne informacije vezane za korištenja grantova a imena izabranih korisnika i iznosi dodjeljenih grantova su dostupna javnosti	Utvrđeni kriteriji i njihovo vrednovanje osiguravaju izbor najkvalitetnijih aplikanata i adekvatnu finansijsku podršku programa/projekta čija implementacija doprinosi ostvarenju utvrđenih ciljeva.	Ugovori o korištenju grant sredstava sadrže jasno definisanu obavezu korisnika granta da osigura i dostavi kvalitetne informacije o učinku tj. efektima realizacije projekata/programa finansiranih iz grant sredstava.
Kriterij potpuno zadovoljen			
Kriterij djelimično zadovoljen	FMKS, FMON, FMROI	FMKS, FMON, FMROI	FMKS*, FMPK* FMON, FMROI, GS VFBiH*
Kriterij nije zadovoljen	GS VFBiH,	GS VFBiH, FMPK, FMERI	FMKS*, FMPK*, GSVFBiH* FMERI,

Ured za reviziju institucija u FBiH

Napomena: U procjeni transparentnosti izbora korisnika revizija nije uzimala u obzir FMPK i FMERI obzirom da su korisnici ovih grantova utvrđeni relevantnim zakonima.

GSVFBiH, FMKS* i FMPK*-navedene institucije su kod jednog broja grantova iz uzorka djelimično zadovoljila kriterij dok kod drugog dijela grantova iz uzorka nisu ni u kom pogledu zadovoljila postavljeni kriterij.*

Kako je vidljivo iz prethodne tabele nijedna od institucija iz uzorka u fazi dodjele grantova nije u potpunosti zadovoljila uspostavljeni kriterij. Većina institucija su djelimično zadovoljile uspostavljeni kriterij a pojedine institucije ni u jednom pogledu nisu zadovoljile uspostavljeni kriterij. U narednom dijelu opisuju se prakse nadležnih institucija u odnosu na svaku aktivnost i kriterij pojedinačno.

➤ **Transparentnost dodjele grantova**

Revizija je utvrdila da niti jedna institucija iz uzorka nije dodijelila grantove uz osiguranje potpune transparentnosti. To praktično znači, da nijedna institucija nije uspjela osigurati da svi potencijalni korisnici grantova imaju jednak pristup svim bitnim informacijama vezanim za korištenje grantova, niti su kod svih grantova imena izabranih korisnika i iznosi dodijeljenih grantova bila dostupna javnosti.

Većina grantova dodijeljena je uz osiguranje djelimične transparentnosti. Tu spadaju slučajevi gdje se izbor korisnika grantova vrši na osnovu javnog poziva svim zainteresiranim subjektima da dostave svoje projekte. Poređenjem javnih poziva različitih institucija utvrđeno je da isti imaju različit sadržaj. Primjera radi, neki sadrže nejasne uslove i kriterije za izbor korisnika a neki uopšte ne sadrže ovakve informacije. U većini slučajeva javni pozivi ne sadrže objašnjenja o načinu vrednovanja kriterija. Takođe, neki javni pozivi sadrže informacije o maksimalnom iznosu po pojedinačnom korisniku granata, projektu ili programu⁴² dok drugi iste informacije ne sadrže.⁴³ Javni pozivi koji sadrže nepotpune ili nejasne informacije relevantne za potencijalne korisnike mogu da utiču na transparentnost dodjele.

Određeni broj grantova dodijeljen je bez osiguravanja transparentnosti. Tu spadaju slučajevi dodjele grantova gdje se korisnici biraju, ne na osnovu javnog poziva nego na osnovu: odluka Vlade FBiH, pojedinačnih odluka rukovodioca institucije (ministra), direktnih zahtjeva podnesenih od strane aplikanata itd. U ovim slučajevima ne vrši se bodovanje odnosno nema utvrđenih kriterija za ocjenu kvaliteta programa i projekata. Dodjela grantova javnog bez poziva dovodi potencijalne korisnike u neravnopravan položaj obzirom da isti nemaju jednak pristup informacijama o mogućnostima korištenja raspoloživih grant sredstava. Ovakva praksa može da utiče na konkurentski/natjecateljski odnos među aplikantima čime se umanjuju šanse da će se grant sredstvima finansirati najkvalitetniji

⁴² FMON za oblast nauke;

⁴³ FMKS i FMROI;

predloženi projekti. Postoje slučajevi gdje jedna te ista institucija neke vrste grantova dodjeljuje na osnovu javnog poziva a neke na način prethodno opisan.⁴⁴ (Detaljnije u prilogu br.6).

➤ **Primjena kriterija za izbor korisnika**

Iz tabele br. 3 je vidljivo da niti jedna institucija iz uzorka nije u potpunosti uspjela utvrditi kriterije za izbor korisnika koji mogu da osiguraju ispunjenje utvrđenih ciljeva dodjele grantova. To praktično znači da revizija nije mogla potvrditi da je primjenom postojećih kriterija izabran korisnik sa najkvalitetnijim ponuđenim projektom ili programom što je preduslov za ostvarenje ciljeva dodjele grantova.

Tri institucije iz uzorka⁴⁵ su uspjele djelimično utvrditi kriterije koji mogu doprinijeti ostvarenju ciljeva. Navedene institucije su utvrdile opće i posebne kriterije za izbor korisnika grant sredstava. Analizom dokumentacije⁴⁶ utvrđeno je da su kriteriji za dodjelu grantova, bilo opći ili posebni, u većini slučajeva nedovoljno konkretni i mjerljivi što može stvoriti određene probleme kod njihovog vrednovanja. Primjera radi, kao opći kriteriji za dodjelu sredstava kod jednog granta⁴⁷ navode se: doprinos predloženih projekata/ programa podizanju općeg kulturnog nivoa građana, kvalitet predloženih projekata/ programa produkcije, prezentacije i afirmacije kulturnog i umjetničkog stvaralaštva, kontinuiranost projekta i njegova tradicijska osnova, doprinos angažiranju i afirmaciji mladih u oblasti kulture i sl. Kako je vidljivo, veoma je diskutabilno na koji način je nadležna institucija izmjerila i vrednovala navedene kriterije poput: podizanje općeg kulturnog nivoa građana, doprinos angažiranju mladih u oblasti kulture itd. Slična situacija je i kod posebnih kriterija, što se može ilustrovati na primjeru drugog granta,⁴⁸ gdje se kao posebni kriteriji navode: značaj projekta/manifestacije, originalnost i njegov doprinos promoviranju i afirmiranju BiH kulturnog stvaralaštva i pristupa kulturi u FBiH, značaj programa za očuvanje i unapređenje kulturnog identiteta, kulturnog nasljeđa i kulturnog razvoja FBiH, poticanje aktivnog učešća i afirmacije mladih umjetnika i stvaralaca, obezbjeđenje kontinuiteta manifestacija od posebnog značaja za ugled FBiH kao eminentne kulturne sredine.⁴⁹ Ovako utvrđeni kriteriji mogu uticati na to da za korisnike grantova ne budu izabrani oni aplikanti čiji će projekti/programi u najvećoj mjeri doprinijeti ostvarenju ciljeva dodjele grantova.

Nadalje, česta je situacija da uz aplikacijske obrasce nije dostavljen zahtijevani projekat/program niti su obrasci bili potkrijepljeni adekvatnim obrazloženjima.⁵⁰ Navedeno je uticalo da su komisije⁵¹ prilikom bodovanja pojedinačnih kriterija raspolagale samo podacima iskazanim u popunjenim aplikacijskim obrascima i da je bodovanje pojedinačnih kriterija izvršeno na osnovu procjene komisije, a ne na osnovu relevantne dokumentacije.⁵² Ovo ukazuje na to da su komisije jednako tretirale aplikacije bez potrebne dokumentacije i aplikacije koje su sadržavale svu potrebnu dokumentaciju. U prvom slučaju komisija vrednuje aplikacije na osnovu vlastitih procjena a u drugom na osnovu dokumentacije, čime dovodi u neravnotežan položaj aplikante jer otvara mogućnost dodjele grant sredstva aplikantima koji uopšte nisu dostavili projekte/programe. Prihvatanje i uvažavanje aplikacija bez relevantne dokumentacije utiče na povećanje broja izabranih korisnika, što uslovima ograničenih raspoloživih sredstava, dovodi do smanjivanja pojedinačnih iznosa grantova. U tom smislu, nerijetko se dešava da se izabranim korisnicima dodjeljuju znatno manja sredstva (i do 70%) od traženih odnosno potrebnih za

⁴⁴ FMKS;

⁴⁵ FMKS, FMRON i FMROI;

⁴⁶ Programom utroška sredstava institucija i Pravilnici (Uputstava) o kriterijima i uslovima dodjele grant sredstava;

⁴⁷ Grant za kulturu od značaja za Federaciju BiH- FMKS;

⁴⁸ Podrška manifestacijama, programima i projektima kulture od posebnog značaja za FBiH, FMKS;

⁴⁹ Detaljnije o kriterijima prilog broj:5;

⁵⁰ U obrazloženju o projektima/programima podnosilac zahtjeva bi trebao da navede ciljeve i aktivnosti za koje se traže sredstava kao i rezultate koji očekuju realizacijom projekata/programa. Isto tako od aplikanta se zahtjeva da navede kako će vršiti evaluaciju realizovanog projekta/programa kao način na koji će mjeriti i prikazati njegov efekat. Podaci iskazani u aplikacijskoj formi bi trebali biti potkrijepljeni sa relevantnom dokumentacijom za ocjenu svakog pojedinog kriterija;

⁵¹ Komisija za bodovanje projekata i programa čiji je zadatak da izvrši bodovanje prispjelih prijava u skladu sa Pravilnikom o kriterijima za izbor. Pravilnikom je utvrđeno da će se bodovanje vršiti na osnovu kriterija navedenih na obrascima a koji su usklađeni sa općim i posebnim kriterijima utvrđenim Programom utroška sredstava u posmatranom periodu kao i na osnovu prijedloga sektora;

⁵² Zahtjev za dodjelu sredstva iz Budžeta FBiH FMKS za posmatrani period;

realizaciju predloženog projekta.⁵³ Sa aspekta ostvarivanja rezultata i svrhe, upitna je dodjela grant sredstva projektima za koji se unaprijed zna, da zbog nedostatka sredstava neće moći u potpunosti biti implementiran. U uslovima gdje aplikanti ne dostavljaju projekte/programme niti ostalu dokumentaciju koja potkrepljuje navode iz aplikacijskih obrazaca, diskutabilna je ocjena kvalitete pojedinih projekta/programa pa se nameće pitanje da li su procjene komisije adekvatna osnova za dodjelu grantova.

Vrednovanje općih i posebnih kriterija vrši se dodjelom bodova svakom pojedinačnom kriteriju. Ukupan broj osvojenih bodova utiče na izbor pojedinačnih projekata/programa i na njihove iznose. Npr. svi projekti/programi koji su osvojili određeni minimalni broj bodova finansirat će se grant sredstvima a iznos pojedinačnih grantova utvrđuje se tako što se odredi novčana vrijednost boda koja se pomnoži sa ukupno osvojenim brojem bodova. Analizom dokumentacije utvrđeno je da postoje devijacije od navedenog pravila pa se dešava da pojedinačni iznosi grant sredstava ne odgovaraju ukupno osvojenim bodovima. U nekim slučajevima izabrani korisnici dobiju manje⁵⁴ ili više sredstava⁵⁵ u odnosu na osvojene bodove ili se pak novčana vrijednost boda razlikuje od jednog do drugog izabranog korisnika u okviru istog granta.⁵⁶

Ostale tri institucije,⁵⁷ iz tabele br. 3 nisu utvrdile kriterije koji mogu doprinijeti ostvarenju ciljeva dodjele grantova. To su iste one institucije koje, gledajući sve faze dodjele grantova nisu ni u kom pogledu zadovoljile kriterij i principe upravljanja grantovima zasnovanog na rezultatima. Kako su u ovim slučajevima unaprijed poznati korisnici revizija je analizirala kriterije na osnovu kojih se utvrđuju iznosi grantova po pojedinim korisnicima. U jednom slučaju nadležna institucija⁵⁸ određivala je iznose grantova pojedinačno po korisnicima na osnovu projekcija⁵⁹ jer korisnici nisu prethodno dostavili potrebnu dokumentaciju.⁶⁰ Navedeno je dovelo do toga da je jedan korisnik dobio više grant sredstava nego mu je trebalo nakon čega je informisao nadležnu instituciju da će vratiti u budžet višak grant sredstava.⁶¹ Kod druge institucije⁶² koja ni u kojem pogledu nije zadovoljila uspostavljeni kriterij i kod koje su korisnici unaprijed određeni zakonom, uočeno je da se iznos granta utvrdio bez prethodnog

⁵³ Primjer: Korisniku Udruženje za razvoj kulture i umjetnosti Baleti Sarajevo za projekt Međunarodni festival baleta-Balet Fest Sarajevo odobrena grant sredstva su manja od traženih za 68%. Korisniku East West Centar Sarajevo za projekt East West Centra u 2012. godini odobreni iznos je manji za 58% od traženoga. Korisniku JU MESS Sarajevo za projekt Internacionalni teatarski festival MESS 2012. odobreni iznos manji je od traženoga za 58%. Korisniku Udruženje JAZZ FEST Sarajevo 2012. za Projekt 16. Jazz Fest Sarajevo 2012. godina odobreni iznos je manji od traženoga za 40%;

⁵⁴ Utvrđeno je da 75 bodova iznosi 75.000 KM tj. jedan 1bod =1.000 KM ali je korisniku Udruženje Jazz Fest Sarajevo čiji projekat je vrednovan sa 73 boda dodjeljeno je 70.000 KM grant sredstva. Univerzitet u Bihaću tražena sredstva iznose 39.500 KM a dodjeljena 16.250 KM;

⁵⁵ Udruženje za unapređenje i razvoj teatarske i filmske produkcije u BiH-„Fercera“ Sarajevo za osvojenih 100 bodova dobilo je iznos od 23.000 KM iako je po procedurama za 100 bodova= maksimalno 20.000 KM. Projekat Popularizacija, informiranje javnosti i analiza javnog mjenja o stepenu i značenju implementacije Bolonjskog procesa gdje je iznos predložen za dodjelu veći u odnosu na ukupno raspoloživa sredstva po ovom projektu uz prijedlog Komisije da se nedostatna sredstva nadoknade iz drugih programa FMON.

FMROI kod programa pomoći održivog povratka-izgradnja i sanacija infrastrukturnih i drugih objekata od značaja za širu društvenu zajednicu u mjestima povratka na prostoru Federacije BiH korisniku općini Žepče dodijeljen je iznos od 100.000 KM a korisnik je u aplikaciji zahtjevao 77.019 KM;

⁵⁶ FMKS, FMON;

⁵⁷ GS VFBiH, FMPK i FMERI;

⁵⁸ FMERI;

⁵⁹ Projekcije za utvrđivanje iznosa grantova po pojedinačnim korisnicima vrše se na osnovu proporcionalnog učešća duga rudnika u ukupnim preostalim obavezama po Zakonu o finansijskoj konsolidaciji rudnika uglja u FBiH a ne po osnovu stvarnog duga;

⁶⁰ Većina rudnika uglja u FBiH u posmatranom periodu nije dostavila dokumentaciju sa usaglašenim stanjem duga, tako da je institucija (ministarstvo) dodjelu sredstva vršilo na osnovu proporcionalnog učešća duga rudnika u ukupnim preostalim obavezama po Zakonu o finansijskoj konsolidaciji rudnika uglja u FBiH.

⁶¹ Rudnik uglja „Kakanj „d.o.o Kakanj koji je pismenim aktom obavijestio FMERI da su sa trećom uplatom po Rješenju o raspodjeli sredstva za 2013 godinu izmirili dug za porez na plaću , te da će sve buduće uplate vratiti u Budžet FBiH (prema izjašnjenju rudnika Kakanj ,dug rudnika za porez na plaću je manji za 851.489,40 KM od duga koji je utvrdila Porezna Uprava);

⁶² FMPK-grant sredstava za finansiranje željezničke infrastrukture i sufinansiranje putničkog i kombinovanog saobraćaja po Zakonu o finansiranju željezničke infrastrukture i sufinansiranju putničkog i kombinovanog saobraćaja;

dostavljanja neophodne dokumentacije.⁶³ I u slučaju treće institucije⁶⁴ iz ove grupe uočeno je da kriteriji za određivanje pojedinačnih iznosa po korisnicima nisu utvrđeni iako je to bila obaveza prema važećim propisima.⁶⁵ Kako navode u ovoj instituciji, postoje poteškoće kada je u pitanju definisanje kriterija obzirom da nedostaju osnovni zakoni koji regulišu predmetne oblasti u koje ova institucija usmjerava grantove.

➤ **Zaključivanje ugovora sa izabranim korisnicima**

Iz tabele br. 3 je vidljivo da niti jedna institucija iz uzorka u ovom dijelu procesa dodjele grantova nije uspjela u potpunosti zadovoljiti kriterij. To praktično znači da niti jedan ugovor o korištenju grant sredstava nije sadržavao potpunu i jasno definisanu obavezu korisnika granta da osigura i dostavi kvalitetne informacije o učinku tj. efektima utrošenih grant sredstava.

Djelimično zadovoljen kriterij⁶⁶ postoji u onim slučajevima u kojima su institucije sa izabranim korisnicima zaključile ugovore koji su sadržavali nepotpune i nejasno definisane obaveze korisnika da osiguraju i dostave kvalitetne informacije o učinku tj. efektima. Ugovori imaju standardizovanu formu i sadržaj u okviru pojedinačnih grantova i njime se regulišu međusobna prava i obaveze između davaoca i korisnika granta. Analizom ugovora, u dijelu koji se odnosi izvještavanje o realizaciji i utrošku sredstava od strane korisnika granta, utvrđeno je da isti ne sadrže jasne i potpune zahtjeve za korisnika da dostavi informacije o rezultatima i učincima ostvarenim korištenjem grant sredstava. Ugovorima se insistira na dostavljanju izvještaja i dokaza o namjenskom utrošku sredstava od strane korisnika grantova.

Slučajevi kada kriterij nije zadovoljen postoje kada nadležne institucije sa izabranim korisnicima grantova nisu opšte zaključivale ugovore o korištenju grant sredstava.⁶⁷ Isplata grantova iz Budžeta FBiH vršila se na osnovu pojedinačnih odluka ili rješenja rukovodioca institucije a ne na osnovu ugovora kojima se regulišu međusobna prava i obaveze u vezi s korištenjem grant sredstava. Nerijetko se dešava da ista institucija za isti grant sa nekim korisnikom zaključi ugovor a sa nekim ne⁶⁸ ili pak da institucije do određenog iznosa ne zaključuju a preko određenog iznosa zaključuju ugovore.⁶⁹

3.3. Nadzor, analiza i izvještavanje o učincima grantova

Analizom ključnih aktivnosti nadležnih institucija u fazi prikupljanja informacija o rezultatima, analize i ocjene učinaka grantova revizija je nastojala da utvrdi da li postojeći sistem nadzora osigurava kvalitetne povratne informacije o utrošku i učincima grant sredstava. Zatim, analizirano je na koji način i u koje svrhe se koriste informacije dobivene provođenjem nadzora, naročito da li se takve informacije koriste za analizu rezultata i ocjenu učinaka dodjele grantova i poduzimanje korektivnih mjera. U konačnici, analizirano da li postojeći sistem izvještavanja osigurava kvalitetne informacije o efektima utrošenih grantova.

⁶³ Plan poslovanja korisnika grantova JP Željeznice FBiH za 2012. godinu nije usvojen pa su se tako Ugovori o sufinansiranju obavljanja usluga željezničkog putničkog i kombinovanog saobraćaja i Ugovor o upravljanju željezničkom infrastrukturom, obavljanju i finansiranju poslova željezničke infrastrukture za 2012. i 2013. godinu potpisivali u decembru za tekuću godinu;

⁶⁴ GSVFBiH;

⁶⁵ Zakon o izvršenju Budžeta za svaku godinu sadrži odredbu da se grant sredstva za političke stranke i koalicije dodjeljuju na korisnike po prethodno utvrđenim kriterijima;

⁶⁶ FMKS*, FMPK*, FMON, FMROI;

⁶⁷ GSVFBiH, FMERI, FMKS za grantove koji su namijenjeni za fondacije;

⁶⁸ FMPK je zaključilo ugovor sa JP „Željeznice FBiH“ dok sa JP „B&H Airlines“ nije zaključilo ugovor;

⁶⁹ FMKS kod grantova za kulturu i sport nije zaključilo ugovore ako je iznos granta manji od 30.000 KM u 2012. godini odnosno 5.000 KM u 2013. godini;

Rezultati revizijskih analiza prikazani su u slijedećoj tabeli:

Tabela 4: Analiza aktivnosti u fazi nadzora, analize i izvještavanja

Ključne aktivnosti u fazi prikupljanja informacija, analize rezultata i ocjene učinaka grantova	Prikupljanje informacija o rezultatima	Analiza rezultata, ocjena učinaka i predlaganje/poduzimanje korektivnih mjera	Izvještavanje o učincima ostvarenim dodjelom grantova
Kriterij	Institucija je uspostavila sistem nadzora koji osigurava pouzdane, relevantne i dovoljne povratne informacije o rezultatima	Redovno se provode sveobuhvatne i dokumentovane analize ostvarenih rezultata i učinaka u odnosu na planirane i očekivane a informacije iz navedenih analiza koriste se za predlaganje i uvođenje promjena u procesu dodjele grantova u budućnosti	Institucija je uspostavila sistem izvještavanja koji Vladi FBiH osigurava kvalitetne povratne informacije o efektima utrošenih grant sredstava
Kriterij potpuno zadovoljen			
Kriterij djelimično zadovoljen	FMPK, FMERI, FMKS, FMROI, FMON, GS VFBiH		
Kriterij nije zadovoljen		FMROI, FMERI, GS VFBiH, FMPK, FMKS, FMON	FMROI, FMERI, GS VFBiH, FMPK, FMKS, FMON

Ured za reviziju institucija u FBiH

Kako je vidljivo iz prethodne tabele nijedna od institucija iz uzorka u ovoj fazi nije u potpunosti zadovoljila uspostavljeni kriterij. Većina institucija, ovisno od aktivnosti koja se posmatra, ili su djelimično zadovoljile uspostavljeni kriterij ili uopšte nisu zadovoljile uspostavljeni kriterij. U narednom dijelu opisuju se prakse nadležnih institucija u odnosu na svaku aktivnost i kriterij pojedinačno.

➤ **Prikupljanje informacija o rezultatima**

Revizija je utvrdila da niti jedna institucija iz uzorka nije uspostavila sistem nadzora koji osigurava da pouzdane, relevantne i dovoljne informacije o rezultatima ostvarenim dodjelom grant sredstava budu dostavljene od strane korisnika grantova. To praktično znači da nije uspostavljen protok povratnih informacija odozdo prema gore odnosno institucije ne raspolažu kvalitetnim informacijama o rezultatima.

Sve institucije iz uzorka⁷⁰ su uspostavile nadzor koji djelimično osigurava informacije o rezultatima. Informacije se skoro u cjelosti prikupljaju putem izvještaja o utrošku grantova koje korisnici dostavljaju nadležnim institucijama. Formu i sadržaj izvještaja o utrošku propisuju nadležne institucije svaka za sebe. Ono što je zajednička karakteristika za sve izvještaje institucija iz uzorka jeste da se najčešće zahtijevaju informacije koje se odnose na namjensko trošenje grant sredstava. Korisnici granta namjenski utrošak obavezni su potkrijepiti odgovarajućom dokumentacijom (ugovorom, izvodom banke, kopijom predračuna ili računa sa virmanskim uplatnicom ili nalogom za plaćanje sa dokumentima na osnovu kojih su izvršena plaćanja).

Izvještaji, takođe, zahtijevaju određene informacije koje se tiču projekata/programa koji su finansirani grant sredstvima ali u obliku opisa aktivnosti koje su implementirane bez insistiranja na informacijama i dokazima o rezultatima implementacije. U tom kontekstu korisnici grantova nisu dostavljali ili su dostavljali kratki opis realizovanog projekta/programa bez konkretnih pokazatelja o rezultatima.

Pored navedenog, nadležne institucije informacije prikupljaju i putem neposrednog nadzora, provodeći terenski obilazak korisnika granta sa direktnim uvidom u utrošak i realizaciju projekta/programa. Ovaj vid nadzora se provodi u mnogo manjem broju slučajeva zbog ograničenih resursa. Prema izjavama nadležnih⁷¹ institucije nemaju posebne organizacione jedinice niti radna mjesta specijalizirana za obavljanje nadzora. Poslove nadzora obavljaju komisije⁷² čiji su članovi uposlenici institucija što znači

⁷⁰ FMPK, FMERI, FMKS, FMON, FMROI, GSVFBiH;

⁷¹ Zapisnici sa sastanka od 26.11.2014.g i zapisnici sa sastanaka od 14.01 i 15.01.2015. godine.

⁷² Komisiju za nadzor utroška grant sredstava imenuje rukovodilac nadležne institucije uglavnom iz reda uposlenika institucije i radi na osnovu Uputstva ili Poslovnika o radu komisije za nadzor. U programima utroška grantova definisan je način dostavljanja izvještaja o namjenskom utrošku granta.

da poslovi nadzora ne spadaju u njihove redovne poslove nego predstavljaju dodatno opterećenje. (Detaljnije u prilogu br.7).

➤ ***Analiza rezultata, ocjena učinaka i predlaganje/poduzimanje korektivnih mjera***

Kako je vidljivo iz tabele br. 4 nijedna institucija iz uzorka nije niti u potpunosti a niti djelimično zadovoljila uspostavljeni kriterij. To praktično znači da nijedna institucija nije vršila suštinske i sveobuhvatne analize rezultata ostvarenih realizacijom projekata/programa finansiranih iz grant sredstava. Samim time institucije nisu ni ispunile pretpostavke kako bi uopšte mogle vršiti ocjenu u kojoj mjeri su grantovi doprinijeli ostvarenju strateških ciljeva i opredjeljenja. Ovakvi rezultati revizijskih analiza ne iznenađuju jer se upravo u ovoj fazi manifestuju sve manjkavosti upravljanja grantovima iz ranijih faza a naročito faze planiranja, o čemu će detaljnije biti govora u dijelu izvještaja koji sadrži zaključke.

Za sve institucije iz uzorka može se reći da ni u kom pogledu ne ispunjavaju utvrđeni kriterij. Razlog tome jeste što su spomenute institucije vršile formalne i djelimične analize i koje se uopšte ne odnose na rezultate implementacije projekata/programa finansiranih grant sredstvima. Analize dodjele grantova najčešće se svode na analizu implementacije raznih aktivnosti u procesu dodjele, dok se analize ostvarenih rezultata i učinaka odnosno efekta dodjele grantova na ostvarenje strateških ciljeva i opredjeljenja u potpunosti zanemaruje. U tom kontekstu institucije su fokusirane na analizu namjenskog utroška grant sredstava. Navedene analize dokumentovane su u izvještajima o nadzoru nad utroškom grantova u kojima se utvrđuje da li su grant sredstva utrošena namjenski ili ne ili su korisnici dostavili nepotpune izvještaje. Prema informacijama dobivenim iz intervjuja većina sagovornika u institucijama iz uzorka pretpostavlja da ako su grantovi utrošeni u skladu sa namjenom, bit će ostvaren rezultat i svrha zbog kojeg se grantovi daju.

➤ ***Izveštavanje o učincima ostvarenim dodjelom grantova***

Kako je vidljivo iz tabele br.4 nijedna institucija iz uzorka kod ove aktivnosti nije niti u potpunosti niti djelimično zadovoljila uspostavljeni kriterij. Drugačije rečeno, nijedna institucija nije uspostavila sistem povratnih informacija o učincima grantova na ostvarenje strateških ciljeva i opredjeljenja prema relevantnim institucijama kao što su Federalno ministarstvo finansija i Vlade FBiH.⁷³ U uslovima kada institucije nemaju razvijene analitičke i evaluacione kapacitete u fazi planiranja, nemoguće je osigurati analize i evaluacije postignutih rezultata u fazi nadzora.

Institucije iz uzorka su dostavljale relevantnim institucijama informacije o grantovima ali se one nisu odnosile na učinke utrošenih grant sredstava. Informacije su se odnosile na finansijske pokazatelje bez obrazloženja o postignutim rezultatima i učincima iz dodijeljenih grantova. Većina institucija dostavlja tabelarne preglede o utrošenim sredstvima po pojedinim projektima iz programa utroška bez opisa postojećeg stanja, analize i evaluacije postignutih rezultata. U uslovima kada nedostaju informacije o rezultatima i učincima iz dodijeljenih grantova upitno je da li izvršna i zakonodavna vlast u FBiH ima kvalitetnu osnovu za donošenje odluka o korektivnim mjerama u procesu dodjele grantova (Detaljnije u prilogu br.8).

Vlada FBiH je prepoznala potrebu za kvalitetnim informacijama o učincima i rezultatima, pa je krajem 2014. godine donijela Uredbu o planiranju rada i izvještavanju o radu Vlade FBiH, federalnih ministarstava i institucija.⁷⁴ Uredba se odnosi na metodologiju planiranja i izvještavanja o ukupnom radu i aktivnostima institucija pa samim time i na planiranje i izvještavanje o dodijeljenim grantovima što predstavlja dio ukupnih aktivnosti institucija. Principi utvrđeni navedenom Uredbom su dobra početna osnova, ali u narednom periodu bi se mogle sagledati mogućnosti na donošenju Uredbe koja bi regulisala samo aktivnosti vezane za planiranje i izvještavanje o grantovima.

⁷³ Zakonom o budžetima u FBiH i Zakonom o izvršavanju Budžeta FBiH regulisano je da institucije (ministarstva) o utrošenim grant sredstvima izvještavaju Federalno ministarstvo finansija, a Federalno ministarstvo finansija Vladu FBiH u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH;

⁷⁴ Službene novine FBiH broj, 89/14, 107/14;

4. ZAKLJUČCI

Ured za reviziju institucija u FBiH proveo je reviziju učinka kako bi ispitao da li su nadležne institucije u upravljanje grantovima efikasno implementirale zahtjeve upravljanja proračunom prema rezultatima. Temeljni zahtjev upravljanja procesom dodjele grantova prema rezultatima jeste potražnja informacija o učinkovitosti i uspostavljanje praksi koje potiču njihovo korištenje u svrhu efektivnijeg upravljanja. Postizanje rezultata i trajan proces poboljšanja informacija o učincima su ključni za efektivniju i efikasniju javnu potrošnju a samim time i uspješnu dodjelu grantova usmjerenu na rezultate.

Provedena revizija je pokazala da poduzete aktivnosti nisu dovoljne kako bi upravljanje grantovima iz Proračuna FBiH bilo usmjereno prema rezultatima. Naime, utvrđeno je da institucije nisu efikasno izvršile suštinsku implementaciju ključnih principa upravljanja proračunom prema rezultatima što je predviđeno modelom programskog proračuna. U nastavku slijede temeljni zaključci izvedeni iz nalaza revizije:

4.1. Planiranje grantova ne zadovoljava principe planiranja usmjerenog na rezultate

Iako je planiranje temeljna faza u upravljanju grantovima zasnovanom na rezultatima institucije joj nisu posvetile dovoljno pažnje. Kvalitetno planiranje usmjereno prema rezultatima treba da odgovori na temeljna i suštinska pitanja kao što su: koji konkretni ciljevi se žele ostvariti realizacijom projekata/programa financiranih iz grantova, ko su potencijalni korisnici koji će svojim projektima/programima omogućiti ostvarenje ciljeva, kakvi se rezultati očekuju, koje informacije su potrebne da bi se procijenilo u kojoj mjeri financiranje projekata/programa iz grantova doprinosi ostvarenju strateških ciljeva i opredjeljenja Vade FBiH. Međutim, revizijska analiza je pokazala da su institucije fazi planiranja pristupale površno i nisu uspjele odgovoriti na navedena suštinska i ključna pitanja. Jedan od razloga jeste taj što institucije nisu provodile sveobuhvatne i dokumentovane analize rezultata ostvarenih u prethodnim ciklusima dodjele grantova niti su vršili analize stanja i potreba u oblasti. Takve analize su neophodne kako bi proizvele kvalitetne ulazne informacije neophodne za izradu planskih dokumenata za dodjelu grantova, što nije bio slučaj kod institucija iz uzorka. U većini slučajeva radile su se djelimične i neformalne analize koje obično nisu dokumentovane niti su se odnosile na rezultate. Takođe, postoje slučajevi gdje se ne provode ikakve analize u fazi planiranja, što se najčešće opravdava ili postojanjem zakona koji unaprijed definiše korisnike grantova ili ne postojanjem relevantnog zakona za određenu oblast. Međutim, postojanje ili ne postojanje zakona ne isključuje potrebu da se osiguraju kvalitetne ulazne informacije o učinku ostvarenom dodjelom grantova. Analiza je takođe pokazala da su ciljevi (ako su ikako definisani) uopšteni i najčešće definisani kao redovne aktivnosti iz nadležnosti konkretnih institucija. Očekivani rezultati se vrlo rijetko ili nikako navode a nisu ni uspostavljene jasne relacije između konkretnih ciljeva i očekivanih rezultata od dodjele grantova sa relevantnim strategijskim dokumentima. U uvjetima kada institucije nemaju jasno definisane specifične ciljeve i rezultate čije se ostvarenje očekuje dodjelom grantova najčešće izostaje i utvrđivanje mjerljivih indikatora na temelju kojih će se procjenjivati učinci realizovanih projekata/programa financiranih iz grantova.

4.2. Dodjela grantova nije u potpunosti transparentna niti postojeći kriteriji osiguravaju ostvarenje rezultata

Dodjela grantova nije u potpunosti transparentna jer nadležne institucije nisu osigurale da svi potencijalni korisnici pod jednakim uvjetima imaju na raspolaganju sve bitne informacije vezane za korištenja grantova. Jedan od razloga jeste što se **određeni broj grantova ne dodjeljuje putem javnog natječaja nego se dodjeljuju na temelju individualnih zahtjeva ili zakona. I u situacijama kad se grantovi dodjeljuju putem javnog natječaja, isti često ne sadrže jasne i potpune informacije relevantne za potencijalne korisnike kao što su informacije o načinu vrednovanja kriterija, maksimalni iznosi pojedinačnih grantova, i sl.** Ovakvi uvjeti dovode potencijalne korisnike grantova u neravnopravan položaj a postoji i mogućnost da se iz grant sredstava financiraju projekti/programi koji

nisu kvalitetni i čija realizacija ne doprinosi ostvarenju utvrđenih ciljeva. Primjena postojećih kriterija za izbor korisnika ne osigurava izbor kvalitetnih projekata/programa čija implementacija doprinosi ostvarenju utvrđenih ciljeva. Jedan od razloga jeste što kriteriji nisu dovoljno konkretni i mjerljivi, što je posljedica nedostataka u fazi planiranja. Utvrđivanjem specifičnih i mjerljivih ciljeva i očekivanih rezultata u fazi planiranja, stvara se temelj za definisanje konkretnih i mjerljivih kriterija koji će biti usmjereni na izbor adekvatnih projekata/programa, što nije bio slučaj kod institucija iz uzorka. Nadalje, praksa da se kriteriji vrednuju na temelju procjena a ne temelju relevantne dokumentacije koja dokazuje ispunjavanje kriterija ostavlja prostor za subjektivnu i proizvoljnu ocjenu aplikacija. Ovakva praksa dovodi do situacije da se izaberu korisnici grantova koji uopšte nisu dostavili projekte/programe ili da se financiraju projekti čija je realizacija upitna. Institucije nisu koristile mogućnost da u ugovorima o korištenju grantova ugrade zahtjeve da korisnici grantova dostavljaju kvalitetne informacije i dokaze o rezultatima i učincima ostvarenim realizacijom projekata/programa financiranih iz grant sredstava. Na temelju tih zahtjeva bi se uspostavio protok informacija o učinku odozdo prema gore, odnosno od korisnika prema institucijama. Isto bi omogućilo da se pored već postojećih informacija o namjenskom utrošku sredstava koje se zahtijevaju od korisnika, osiguraju i kvalitetne informacije o učinku. Takve informacije predstavljaju ulazne inpute neophodne za ocjenu učinaka i izvješćivanje prema Vladi FBiH.

4.3. Sistem nadzora ne osigurava kvalitetne informacije potrebne za izvješćivanje usmjereno prema rezultatima

Jedan od razloga jeste što nisu stvorene temeljne pretpostavke kako bi se postojeći sustav nadzora iskoristio za izvješćivanje ne samo o namjenskom utrošku grantova nego i o njihovim izlaznim i krajnjim rezultatima, što je neophodno za upravljanje grantovima usmjereno prema rezultatima. Spomenute pretpostavke trebalo je obezbijediti u ranijim fazama procesa, što nije bio slučaj kod institucija iz uzorka. Kako institucije u fazi planiranja nisu definisale konkretne ciljeve i očekivane rezultate od dodjele grantova, samim time nisu ni mogle imati temelj da u ovoj fazi vrše analizu i ocjenu rezultata i učinaka grantova. Takođe, institucije su u fazi dodjele grantova, tačnije u momentu zaključivanja ugovora o korištenju grant sredstava, propustile da obavežu izabrane korisnike da nakon korištenja grantova dostave kvalitetne informacije i dokaze o rezultatima i učincima istih. Navedeno je imalo za posljedicu da institucije nisu ni imale na raspolaganju kvalitetne informacije na temelju kojih bi mogle procijeniti u kojoj mjeri su sredstva grantova doprinijela ostvarenju ciljeva i opredjeljenja vlade. Vidljivo je, dakle, da se u ovoj fazi, najjače manifestuju svi ranije identifikovani nedostaci u procesu upravljanja grantovima. Sve prethodno navedeno, imalo je za posljedicu to da institucije nisu bile u mogućnosti dostavljati Vladi FBiH kvalitetne informacije o efektima utrošenih grantova na ostvarenje strategija i politika. Ovakve informacije Vlada FBiH bi koristila za preispitivanje svojih opredjeljenja i donošenje odluka o promjenama.

5. PREPORUKE

Ured za reviziju zaključio je da u upravljanju procesom dodjele grantova postoje značajne mogućnosti za unaprjeđenje. Ukoliko se u svim fazama dodjele grantova efikasno implementiraju zahtjevi i logika upravljanja proračunom prema rezultatima, doprinijeti će se postizanju maksimalne jasnoće u vezi sa ishodom koje vlada, koristeći proračun kao instrument ekonomske politike, pokušava ostvariti. Navedeno će istovremeno omogućiti uspostavljanje veza između financiranja javnog sektora i rezultata koji se ostvaruju.

Iako je revizija fokusirana na upravljanje grantovima koji se dodjeljuju iz Proračuna FBiH, Ured za reviziju smatra da preporuke iz ovog izvješća mogu analogno primijeniti sve vlade kantona u FBiH obzirom da je proces dodjele grantova isti bez obzira na administrativni nivo.

U nastavku izvješća Ured za reviziju daje nadležnim institucijama preporuke sa obrazloženjima, čija primjena može doprinijeti uvođenju principa i zahtjeva upravljanja proračunom prema rezultatima u procesu dodjele grantova.

Sukladno s navedenim, Ured za reviziju preporučuje Vladi FBiH da u suradnji sa Federalnim ministarstvom financija, osigura da **sve institucije nadležne za dodjelu grantova iz Proračuna FBiH implementiraju slijedeće preporuke:**

- **Osigurati kvalitetne ulazne informacije neophodne za izradu planskih dokumenata za dodjelu grantova usmjerenu prema rezultatima**

Navedene informacije bi se mogle osigurati obvezivanjem svih institucija u čijoj je nadležnosti dodjela grantova da, prije izrade planskih dokumenata (proračunskog zahtjeva i programa utroška), provode detaljne i dokumentovane analize. Utvrđivanjem ovakve obveze institucije bi bile prinuđene da jačaju svoje analitičke i planske kapacitete. Navedene analize bi trebale obrađivati rezultate dodjele grantova iz prethodnih ciklusa i trenutno stanje i potrebe u konkretnoj oblasti. Na ovaj način bi se osigurale informacije o dosadašnjim učincima dodjele grantova na ciljeve i opredjeljenja vlade definisane u strategijama. U odnosu na dobivene informacije institucije bi imale mogućnost da blagovremeno koriguju planska dokumenta za dodjelu grantova kako bi ista u što većoj mjeri bila usmjerena na ostvarivanje željenih rezultata.

- **Utvrđivati specifične i mjerljive ciljeve i očekivane rezultate za svaki ciklus dodjele grantova**

Specifični i mjerljivi ciljevi trebaju biti izvedeni iz generalnih i uopštenih strategijskih ciljeva i opredjeljenja. Isti bi se mogli utvrditi korištenjem informacija iz gore spomenutih analiza. Na ovaj način bi se stvorio temelj i za definisanje odgovarajućih mjerljivih indikatora na temelju kojih bi se mogli procjenjivati učinci projekata/programa financiranih iz grantova na ostvarenje vladinih opredjeljenja iskazanih u strategijama ili drugim dokumentima.

- **Osigurati transparentnost dodjele grantova**

Transparentnost se može osigurati na način da se grantovi dodjeljuju isključivo na temelju javnog natječaja. Javni natječaj treba da sadrži jasne i potpune informacije bitne za izbor korisnika kao što su: naputci i uvjeti za izbor korisnika, specifični i mjerljivi ciljevi koji se dodjelom granta žele ostvariti, kriterije i jasan opis njihovog vrednovanja i sl. Transparentna dodjela omogućava veću konkurenciju između zainteresiranih korisnika čime se povećavaju šanse da će biti izabrani najkvalitetniji projekti/programi. Transparentna dodjela grantova jača odgovornost institucija da se javni novac troši efikasnije i efektivnije.

- **Utvrđiti kriterije za izbor korisnika grantova i način njihovog vrednovanja koji će osigurati izbor projekata/programa čija realizacija doprinosi ostvarenju utvrđenih ciljeva**

Ovakvi kriteriji trebaju logično da proizilaze iz utvrđenih specifičnih i mjerljivih ciljeva. Pored navedenog, potrebno je osigurati i objektivno vrednovanje kriterija zasnovano na relevantnoj dokumentaciji. Samo kriteriji koji su u logičnoj vezi za ciljevima i koji se vrednuju na temelju relevantne dokumentacije mogu osigurati da u procesu dodjele grantova budu izabrani kvalitetni projekti/programi čija realizacija će doprinijeti ostvarenju utvrđenih ciljeva.

- **Obvezati korisnike grantova da dostave kvalitetne informacije i dokaze o rezultatima i učincima ostvarenim realizacijom projekata/programa**

Navedene informacije bi se mogle osigurati ukoliko bi se u ugovore o korištenju grant sredstava koji se zaključuju sa izabranim korisnicima ugradile odredbe da korisnik dostavi relevantne informacije i dokaze o rezultatima realizacije financiranih projekata. Ove informacije predstavljaju neophodne inpute za ocjenu u kojoj mjeri grantovi doprinose ostvarenju vladinih opredjeljenja iskazanih u strategijama ili drugim dokumentima. Na ovaj način bi se stvorio pravni temelj za obvezu korisnika.

- **Unaprijediti sustav nadzora na način da isti osigurava kvalitetne povratne informacije o rezultatima realizacije projekata/programa**

Sustav nadzora bi se mogao unaprijediti ukoliko bi se u izvještajne obrasce, koje su korisnici po utrošku grantova obvezni dostaviti a putem kojih institucije vrše nadzor nad utroškom grantova, ugradili

zahtjevi za informacijama o rezultatima ostvarenim realizacijom projekata/programa financiranih iz grant sredstava. Na ovaj način bi se realizirala već ugovorom utvrđena obveza korisnika da dostavi predmetne informacije. Uz navedeno potrebno je zahtijevati i relevantnu dokumentaciju koja potkrepljuje prethodno spomenute informacije koje se zahtijevaju u izvješću.

- **Uspostaviti praksu vršenja suštinskih i sveobuhvatnih analiza rezultata i učinaka ostvarenih realizacijom projekata/programa**

Navedeno bi se moglo uspostaviti na način da institucije prethodno stvore sve neophodne pretpostavke u ranijim fazama dodjele grantova. Pomenute pretpostavke se odnose na prethodno utvrđene ciljeve i očekivane rezultate, informacije od korisnika o rezultatima realizacije projekata/programa i sl. i već su obuhvaćene prethodnim preporukama. Predmetne analize su neophodne jer institucijama daju temelj da procijene u kojoj mjeri je realizacija projekata/programa doprinijela ostvarenju vladinih opredjeljenja iskazanih u strategijama ili drugim dokumentima.

- **Osigurati redovno izvješćivanje Vlade FBiH o učincima grantova na ostvarenje strategijskih ciljeva i opredjeljenja**

Izvješća bi trebala da sadrže kvalitetne ocjene u kojoj mjeri su grantovi doprinijeli ostvarenju strateških ciljeva i opredjeljenja Vlade FBiH. Na ovaj način bi se ojačali nadzorni kapaciteti Vlade FBiH nad trošenjem javnog novca kroz dodjelu grantova. Ovakva izvješća su neophodna kako bi ih Vlada FBiH koristila za preispitivanje svojih ciljeva i opredjeljenja i sukladno s tim blagovremeno donosila odluke o promjenama.

Revizorski tim:

Rasema Žerić, vođa tima

Esma Muslić, član tima

Ajsela Tanković, član tima

PRILOZI

PRILOG BROJ 1:

Tabela1: Realizovani tekući granti iz Proračuna FBiH u periodu 2011 -2013 godina institucija koje su predmet revizije učinka

Naziv ministarstva	2011.g	2012.g	2013.g	Ukupno
Federalno ministarstvo kulture i sporta	8.611.711	9.764.471	8.774.193	27.150.375
Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije	32.432.000	28.120.440	28.115.000	88.667.440
Federalno ministarstvo prometa i komunikacija	24.850.000	28.302.001	24.720.000	77.872.001
Federalno ministarstvo raseljenih osoba i izbjeglica	24.622.490	24.863.222	23.443.746	72.929.458
Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke	5.801.839	6.506.980	6.740.804	19.049.623
Generalni sekretariat Vlade FBiH-	4.453.777	4.296.186	4.884.840	13.634.803
Ukupno	100.771.817	101.853.300	96.678.583	299.303.700

Izvor: Ured za reviziju institucija u FBiH i federalne institucije

Iz Proračuna FBiH je utrošeno oko 300 miliona KM grant sredstava za period 2011.-2013.kod posmatranih institucija. Grantovi bilježe blagi rast u 2012 u odnosu na 2011.g, dok je u 2013. godini -zabilježen blagi pad grantova u odnosu na prethodne periode.

Za detaljnu analizu revizija je odabrala programe/projekte koji se finansiraju iz grantova koji predstavljaju oko 80% dodjeljenih grantova kod institucija koje su bile predmet ispitivanja (u posmatranom periodu) a što je prikazano u narednoj tabeli.

Tabela 2. Programi /projekti u fokusu revizije

R. br.	Federalne institucije	Vrsta granta	2012.g	2013g
			iznos	iznos
1	FMKIS	Grant za kulturu od značaja za FBiH	1.984.500	1.592.000
		Grant za sport od značaja za FBiH	1.500.000	1.802.811
2	FMOiN	Grant za finansiranje obrazovanja	1.852.008	2.038.505
		Grant za oblast nauke od značaja za BiH	1.765.950	1.912.718
3	FMERI	Grant za subvencije rudnika uglja	28.000.000	28.000.000
4	FMPiK	Grant-Subvencije željeznicama FBiH	22.000.000	22.000.000
5	FMROI	Grant za raseljena lica i povratnike	19.807.919	18.556.720
6	GSVlade FBiH	Grant za finansiranje političkih partija	3.499.993	3.500.000
	Ukupno	-	80.410.370	79.402.754.

Izvor: Ured za reviziju institucija u FBiH i federalne institucije

PRILOG BROJ 2:**Načela upravljanja javnim rashodima**

Načelo opšteg interesa – odnosi se na to da javni rashodi služe prvenstveno za podmirivanje onih potreba koje su u interesu društva kao cjeline. To znači, da se sredstva prikupljena za podmirivanje javnih potreba ne smiju upotrebljavati za zadovoljenje interesa pojedinaca ili neke uže zatvorene grupe korisnika. Ovde je neosporan pojam javni (društveni) interes pod kojim se podrazumijeva interes svih ili većine u određenoj društvenoj zajednici.

Načelo štednje javnih sredstava – ogleda se u zahtjevu da se sredstva namijenjena za javne rashode mogu upotrebljavati tek nakon sveobuhvatne analize niza različitih solucija, pa tek nakon toga iskoristiti onu soluciju koja uz najmanje ulaganje daje najveći rezultat. Praktično pojašnjenje ovog načela ne znači nikako štednju u smislu smanjivanja sredstava, već nastojanje da se sa što manje sredstava postignu što veći efekti.

Načelo umjerenosti i proporcionalnosti – ogleda se u zahtjevu da javni rashodi treba da budu visoki koliko i javni prihodi, odnosno da se finansiraju iz društvenog proizvoda, a ne iz imovine ili na račun budućih generacija (zaduženja). Ovo načelo zagovara i pravilo proporcionalnosti u trošenju javnih rashoda, ne samo u odnosu na društveni proizvod, već i između pojedinih vrsta javnih rashoda, odnosno da se određene javne potrebe moraju zadovoljavati srazmjerno mogućnostima.

Načelo izvora sredstava – ogleda se u zahtjevu da se prilikom prikupljanja prihoda koji su namijenjeni zadovoljenju javnih rashoda mora voditi računa o tome da se oni izdvajaju iz novostvorene vrijednosti, dakle iz nacionalnog dohotka.

Načelo podudarnosti javnih rashoda i prihoda – ogleda se u zahtjevu da javni rashodi budu raspoređeni tako da prema iznosima odgovaraju javnim приходima. Drugim riječima, ovo predstavlja načelo održavanja ravnoteže u finansijskim i privrednim bilansima.

Načelo održavanja strukture javnih rashoda – podrazumijeva da se u modernim finansijama sve veća pažnja posvećuje javnim rashodima u smislu odgovarajućih instrumenata kojima država može da djeluje u privredi.

PRILOG BROJ 3

• **Zakonska regulativa**

- Zakon o proračuna u FBiH;
- Proračun FBiH za 2012.god i 2013.godinu;
- Zakon o izvršenju proračunaa u FBiH za 2012. I 2013.godinu;
- Zakon o federalnim ministarstvima i drugim tijelima federalne uprave;
- Zakon o Vladi FBiH;
- Zakonski propisi vazano za obavezu obezbjeđenja sredstava u Proračunu FBiH,
- Zakonom o sistemu državne pomoći u BiH;⁷⁵
- Zakon o finansijskoj konsolidaciji rudnika uglja u FBiH prema obračunatim,a neuplaćenim javnim prihodima u periodu 2009 do 2015.godina;
- Zakon o finansiranju željezničke infrastrukture i sufinansiranju putničkog i kombinovanog saobraćaja;
- Uredba o načinu vođenja i metodologiji popisa programa državne pomoći u FBiH;
- Uredbu o procesu strateškog planiranja, godišnjeg planiranja i izvještavanja u federalnim ministarstvima i institucijama;
- Pravilnik o finansijskom izvještavanju i godišnjem obračunu Proračuna u Federaciji BiH;
- Ostali propisi i strategije, programi rada institucija ,programi utroška tekućih grant sredstva,program rada Vlade FBiH u posmatranom periodu;

⁷⁵ Službeni glasnik BiH broj 10/12;

PRILOG BROJ 4

- **Planiranje grantova**

Grantove planiraju institucije koje su nadležne za dodjelu istih. Planiranje grantova započinje još fazi izrade budžetskog zahtjeva korisnika a nakon usvajanja budžeta izrađuju se i predlažu pojedinačni programi utroška za grantove utvrđene budžetom. Proračunski zahtjev u programskom formatu zahtijeva od nadležnih institucija da već u fazi planiranja ukupnog budžeta navedu strateški cilj, sve programe (i za svaki program operativni cilj), i pokazatelje učinka (izlazni rezultat, krajnji rezultat i efikasnost) proračunskog korisnika.⁷⁶ Planiranje grantova obuhvata provođenje svih aktivnosti na izradi Programa utroška⁷⁷ koji nakon usvajanja od strane Vlade FBiH postaje osnovni planski dokument za dodjelu grantova. Program je skup nezavisnih usko povezanih aktivnosti i projekata usmjerenih ispunjenju zajedničkog cilja.⁷⁸ Programi utroška sredstava sadrže nazive i vrste programa (projekta). Takođe, za svaki program (projekt) se utvrđuju ciljevi projekta, kriterij za izbor korisnika, korisnici i maksimalni iznos sredstava. Nakon usvajanja programi utroška sredstava objavljuju se u Službenim novinama FBiH i tako postaju dostupni javnosti.

- **Dodjela grantova**

Dodjela grantova počinje momentom objave javnog poziva za izbor korisnika a završava isplatom grant sredstava izabranom korisniku. Javni pozivi se objavljuju u Službenim novinama FBiH i dnevnoj štampi kako bi se osigurala javnost i transparentnost rada. Institucije nadležne za dodjelu grantova donose pravilnike (Uputstava) o kriterijima i uslovima dodjele grant sredstava i utvrđuju formu aplikacijskog zahtjeva za korištenje grantova. Izbor korisnika finansijskih sredstava vrše Komisije za izbor korisnika koje imenuju federalni ministri⁷⁹ nadležnih ministarstava. Zadatak komisija je da u skladu sa utvrđenim kriterijima izvrši izbor korisnika i sačine preliminarnu listu za izbor korisnika sredstava. Odluke o dodjeli grant sredstava donose ministri nadležnih ministarstava koja se objavljuje u Službenim novinama FBiH. Poslije objave aplikanti imaju mogućnost ulaganja prigovora na odluku o izboru. Nakon rješavanja nadležnih ministarstva po prigovorima aplikanta sačinjavaju se konačne liste korisnika, koje se takođe objavljuje u Službenim novinama FBiH. Sa svakim izabranim korisnikom sa konačne liste nadležna ministarstva zaključuju ugovore o implementaciji grant sredstava. Ugovorom se regulišu međusobna prava i obaveze ugovornih strana, način i dinamika korištenja dodijeljenih grant sredstava te nadzor nad utroškom istih u namjenske svrhe.

- **Nadzor utroška, ocjena učinaka i izvještavanje**

Postojanje nadzora proizilazi iz zakonske obaveze institucija da nadziru i izvještavaju o utrošku relevantne institucije tj. Ministarstvo finansija i Vladu FBiH.⁸⁰ Nadzor nad utroškom dodijeljenih grant sredstava počinje dostavljanjem „Izveštaja o utrošku odobrenih grant sredstava“. Nadzor vrše Komisije za nadzor utroška koju imenuju ministri nadležnih ministarstava iz reda uposlenika ministarstva.⁸¹ Zadatak komisija je da vrše kontinuirano praćenje utroška grant sredstava i drugih preuzetih obaveza. Izveštaje o stepenu realizacije projekta dostavljaju korisnici sredstava u utvrđenom roku po primitku uplate grant sredstava na račun korisnika. Nakon realizacije projekta u određenom roku korisnici dostavljaju konačan izvještaj o implementaciji projekta. Pored navedenog posrednog nadzora kod pojedinih ministarstava, komisija u skladu sa vlastitim resursima vrši i neposredni nadzor izlaskom na teren odnosno posjetom korisniku grant sredstava. Informacije prikupljene vršenjem posrednog i

⁷⁶ Budžetske instrukcije - Federalno ministarstvo finansija ;

⁷⁷Puni naziv: „Program utroška sredstava s kriterijima raspodjele sredstava tekućeg transfera utvrđenog Budžetom FBiH za XXXX godinu“.

⁷⁸ Čl.2. Zakona o budžetima FBiH (Sl. Novine FBiH, 102/13);

⁷⁹Komisije za izbor korisnika sredstava odgovorne su ministru nadležnih ministarstava i rade na temelju Poslovnika o radu komisija za izbor korisnika i Uputstva za dodjelu i utrošak sredstava.

⁸⁰ Obaveza se svake godine utvrđuje Zakonom o izvršenju Budžeta;

⁸¹Komisija za nadzor utroška odgovorna je ministru i radi na temelju Poslovnika o radu komisije za nadzor i Uputstva;

neposrednog nadzora koriste se za ocjenu rezultata tj. utvrđuje se u kojoj mjeri postojeći način dodjele ostvaruje zacrtane ciljeve o čemu se izvještavaju propisima utvrđene institucije.⁸²

Ova tabela prikazuje programsku strukturu budžeta/proračuna za budžetskog/proračunskog korisnika, i sadrži strateški cilj, sve programe (i za svaki program operativni cilj), i pokazatelje učinka (izlazni rezultat, krajnji rezultat i efikasnost) budžetskog/proračunskog korisnika.

Ova struktura predstavlja osnovu za izradu preostalih tabela.

Proračunski korisnik	
Strateški cilj	
Program	
Program 1	
Operativni cilj(evi)	
Osnovne aktivnosti	
Pokazatelji izlaznog rezultata	
Pokazatelji krajnjeg rezultata	
Pokazatelji efikasnosti	

Izvor: Federalno ministarstvo finansija

⁸² Federalno ministarstvo finansija i Vlada FBiH;

PRILOG BROJ 5

Ciljevi i kriteriji za dodjelu grant sredstava

Federalno ministarstvo prometa i komunikacija

Subvencije javnim preduzećima – Željeznicama FBiH

R. br.	Korisnik granta	Opći kriteriji	Posebni kriteriji	Namjena granta
1.	JP Željeznice Federacije Bosne i Hercegovine d. o.o. Sarajeva	X-	X-	-Financiranje održavanja željezničke infrastrukture -Sufinansiranje obavljanja usluga željezničkog putničkog saobraćaja -Sufinansiranje obavljanja usluga željezničkog kombinovanog saobraćaja
2.	Bosanskohercegovačka željeznička javna korporacija	X-	X-	Učešće Federacije BiH u finansiranju BHŽJK

Izvor: podaci FMPK

Subvencije javnim preduzećima JP „B&H Airlines „doo Sarajevo

R. br.	Korisnik granta	Opći kriteriji	Posebni kriteriji	Namjena granta
1.	JP „B&H Airlines „d.o.o Sarajevo	X	X-	-Plaćanje aerodromskih usluga handling/landing -Nabavka avio goriva -Plaćanje usluga EUROCONTROL-a

Izvor: podaci FMPK

Federalno ministarstvo kulture i sporta

Grant za kulturu od značaja za FBiH sastoji se od slijedećih programa:

R. br.	Naziv programa	Opći kriteriji	Posebni kriteriji	Svrha programa
1.	I-Manifestacije, programi i projekti kulture od posebnog značaja za FBiH i BiH od internacionalnog značaja II- Podrška Manifestacijama, programima i projektima kulture od značaja za FBiH	1.Kvalitet kandidiranih projekata/programa produkcije, prezentacije i afirmacije kulturnog i umjetničkog stvaralaštva; 2.Doprinos kandidiranih projekata/programa podizanju općeg kulturnog nivoa građana; 3.Kontinuiranost projekta i njegova tradicijska osnova (projektne aktivnosti koje imaju dugoročni učinak i održivost); 4.Regionalna i nacionalna zastupljenost; 5.Doprinos angažiranju i afirmaciji mladih u oblasti kulture; 6.Visina procenata ulaganja u program/projekat od strane drugih nivoa vlasti, inozemnih ili domaćih partnera u kreiranju i realiziranju programa/projekata te sačinjeni predugovori.	I-1.Značaj koji projekti i programi imaju u pogledu predstavljanja Federacije BiH i BiH kao eminentne kulturne sredine; 2.Programi koji obezbjeđuju kontinuitet produkcije internacionalno prihvaćenih umjetničkih dometa; 3.Značaj koji produkcija ima u razvoju kulture i umjetnosti u internacionalnim okvirima; 4.Projekti koji prezentiraju i promoviraju kulturu i umjetnost drugih naroda, odnosno, projekti koji jasno ističu značaj međunarodne kulturne saradnje; 5.Broj učesnika i posjetilaca koji su obuhvaćeni projektom/ programom (domaći i inozemni učesnici i gosti): 6.Projekti koji podržavaju razmjenu i mobilnost umjetnika i. umjetničkih djela visokog kvaliteta; 7.Obezbeđivanje kontinuiteta manifestacija od posebnog značaja za ugled FBiH i BiH kao eminentne kulturne sredine u regionu i svijetu; 8.Manifestacije koje podržavaju koprodukciju umjetničkih djela visokog kvaliteta. II- 1.Značaj projekta/manifestacije, originalnost i njegov doprinos promoviranju i afirmiranju bh. kulturnog stvaralaštva i pristupa kulturi u Federaciji BiH; 2.Značaj programa za očuvanje i unapređenje kulturnog identiteta, kulturnog naslijeđa i kulturnog razvoja Federacije BiH; 3.Projekti koji potiču aktivno učešće i afirmiranje mladih umjetnika i stvaralaca; 4.Broj učesnika (aktivnih i pasivnih) koji su obuhvaćeni projektom/programom; 5.Obezbeđivanje kontinuiteta manifestacija od posebnog značaja za ugled Federacije BiH kao eminentno kulturne sredine.	I.Podrška Manifestacijama, programima i projektima kulture od posebnog značaja za Federaciju BiH i BiH od internacionalnog značaja. II.Podrška Manifestacijama, programima i projektima od značaja za FBiH.
2.	Izrada analiza i elaborata potrebnih za izradu zakonske regulative u oblasti kulture)	---	---	Zakonsko reguliranje audiovizualnog stvaralaštva
3.	Interventna sredstva za programe kulture od značaja za FBiH	---	---	Podrška programima kulture od značaja za F BiH

Izvor; FMKS

Grant za sport od značaja za FBiH sastoji se od slijedećih programa

R.br	Naziv programa	Opći kriteriji	Posebni kriteriji
1	2	3	4
1.	Sufinansiranje izgradnje, rekonstrukcije i opremanja sportskih objekata	1.kvalitet kandidiranih programa/projekata; 2.dugogodišnji kontinuitet i značaj programa/projekata; 3.doprinos popularizaciji i razvoju sporta; 4.doprinos postizanju vrhunskih sportskih rezultata; 5.doprinos omasovljavanju profesionalnog/amaterskog sporta;	- značaj sportskog objekta za razvoj sporta i stvaranje uvjeta za sportsko-rekreativne aktivnosti i vrhunski sport; - stanje objekta i neophodnost radova; - obim korištenja objekta i broj korisnika; - sportski objekat od općeg interesa u lokalnim zajednicama i šire.
2.	Sufinansiranje sportskih manifestacija koje se organiziraju u F BiH	6.značaj projekta za afirmaciju i edukaciju mladih s ciljem razvoja sporta.	- podrška manifestacijama i takmičenjima od posebnog interesa za FBiH; - kontinuitet i značaj manifestacije s ciljem razvoja sporta; - tradicionalne sportske manifestacije koje doprinose popularizaciji sporta u FBiH; - podrška projektima koji doprinose podizanju kvaliteta i razvoja sporta u FBiH; - obezbjeđenje kontinuiteta sportskih manifestacija od posebnog značaja za ugled FBiH.
3.	Učešće sportista i klubova iz Federacije BiH na zvaničnim međunarodnim takmičenjima		- podrška projektima koji doprinose promociji vrhunskog sporta na zvaničnim međunarodnim takmičenjima; - podrška projektima koji obezbjeđuju podsticanje vrhunskih sportskih rezultata; - značaj projekta za razvoj sporta; - značaj projekta za popularizaciju i afirmaciju sportskih ekipa na međunarodnom nivou.
4.	Nabavka sportske opreme za vaspitno-obrazovne, razvojne i edukacione programe u sportu za mlade		- podrška sportskim ekipama s ciljem obezbjeđivanja uvjeta za razvoj amaterskog sporta; - podrška projektima koji doprinose popularizaciji i razvoju sporta kod mladih; stvaranje uvjeta za razvoj sporta u FBiH; - unapređenje rada sa mladim sportistima s ciljem postizanja vrhunskih sportskih rezultata.
5.	Djelatnosti sportskih saveza konstituiranih na nivou BiH i FBiH		- podrška radu sportskih saveza s ciljem učestvovanja na međunarodnim takmičenjima; - postignuti sportski rezultati u prethodnoj takmičarskoj sezoni; - značaj projekta u promoviranju i predstavljanju BiH na međunarodnim sportskim takmičenjima; - stvaranje uvjeta za podizanje kvalitete sporta i sportskih rezultata u BiH.
6.	Nagrađivanje sportista u skladu sa Uredbom o određivanju kriterija za dodjeljivanje nagrada Sportistima, sportskim radnicima i sportskim udruženjima iz BiH za ostvarene vrhunske sportske rezultate na međunarodnim takmičenjima. (60.000)		
7.	Pripreme za odlazak reprezentativaca BiH na Olimpijske igre u Londonu 2012. g.		
8.	Pripreme za odlazak reprezentativaca BiH na Paraolimpijske igre u Londonu 2012. g.		
9.	Sufinansiranje sportskih manifestacija i klubova u oblasti invalidskog sporta		- kontinuitet i značaj manifestacije s ciljem razvoja invalidskog sporta; - podrška projektima koji obezbjeđuju podsticanje vrhunskih sportskih rezultata u invalidskom sportu; - značaj projekta za popularizaciju i afirmaciju sportskih ekipa na međunarodnom nivou; - podrška projektima koji obezbjeđuju podsticanje vrhunskih sportskih rezultata.
10.	Provođenje pripremnih aktivnosti vezanih za izradu zakonske regulative u oblasti sporta		

11.	Interventna sredstva rezerve za projekte i programe u oblasti sporta		
-----	--	--	--

Izvor: podaci FMKiS

Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke

Grant za finansiranje obrazovanja u FBiH i sastoji se od slijedećih programa

R.br.	Naziv programa	Opći kriteriji	Posebni kriteriji
		Opći kriteriji raspodjele sredstava tekućih grantova za sve programe:	
1.	Poboljšanje uvjeta rada odgojno-obrazovnih ustanova	<p>a) Raspodjela sredstava na području Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Federacije) odnosno svih deset kantona, vršit će se uz uvažavanje minimalnih standarda i kvaliteta ponuđenih programa i projekata.</p> <p>b) Preraspodjela sredstava transfera vršit će se na području kantona i općina čije vlade, odnosno općinski načelnici, nisu u mogućnosti finansijski podržati određene projekte iz oblasti obrazovanja i nauka, a posebno odgojno-obrazovnim ustanovama koje rade u otežanim uvjetima, odnosno ispod minimalnih standarda.</p> <p>c) Prilikom sufinansiranja projekata i zahtjeva, kandidovanih od strane pojedinaca, odnosno fizičkih lica, preferirat će se podnosioci zahtjeva slabijeg socijalnog statusa uz poštovanje kvaliteta i standarda ponuđenog projekta.</p>	<p>a) Sredstva se raspodjeljuju na području cijele Federacije Bosne i Hercegovine, odnosno svih deset kantona.</p> <p>b) Prilikom raspodjele sredstava po kantonima, uzimat će se u obzir ukupan broj učenika na području kantona, te socijalno-ekonomsko stanje kantona, kao korektivni faktor povećanja pripadajućih sredstava izračunatih na osnovu ukupnog broja učenika (Bosansko-podrinjski kanton, Posavski kanton i Kanton broj 10).</p> <p>c) Raspodjela sredstava će se izvršiti na osnovu prijedloga prioriteta kantonalnih ministarstava nadležnih za oblast obrazovanja u Federaciji BiH. Kantonalna ministarstava nadležna za oblast obrazovanja su dužna Federalnom ministarstvu obrazovanja i nauka predložiti do 10 projekata odgojno-obrazovnih ustanova sa područja svog kantona na osnovu sljedećih kriterija:</p> <ul style="list-style-type: none">- Predložiti završetak projekata koje je finansiralo Federalno ministarstvo obrazovanja i nauka u prethodnom periodu;- Rekonstrukcija školskih objekata koji zbog stanja dotrajlosti ugrožavaju normalno odvijanje nastavnog procesa, odnosno fizički ugrožavaju živote učenika i nastavnog osoblja;- Pri odabiru projekata rekonstrukcije ili opremanja školskih objekata, prednost dati područnim školama koje rade u otežanim uvjetima;- Predložiti projekte lokalnih zajednica koji zbog svojih teških ekonomskih položaja nisu u mogućnosti osigurati minimalne standarde za odvijanje nastave u školskim objektima na svom teritoriju;- Prioritet u rekonstrukciji ili opremanju dati školama sa pretežnim ili velikim brojem učenika iz kategorije manjinskih povratnika;- Podržati projekte obrazovnih ustanova koje obrazuju veći broj učenika romske nacionalnosti i drugih nacionalnih manjina;- Podsticaj proširivanju smještajnih kapaciteta školskih objekata u cilju administrativno-pravnog ujedinjavanja "dvije škole pod jednim krovom", te prilagođavanje školskih prostorija za realizaciju istih;- Davanje prednosti projektima koji omogućavaju promoviranje prava nacionalnih manjina, te osoba sa posebnim potrebama i prilagođavanje školskih objekata za realizaciju istih;- Vrijednost predloženih projekata, odnosno finansijskih sredstava ne smije prelaziti iznos od 35.000,00 KM.
2.	Realizacija Operativnog plana aktivnosti na provođenju mjera i preporuka sadržanih u Analizi istanja u oblasti srednjeg obrazovanja		<ul style="list-style-type: none">- Organizacija naučnih skupova "Analiza nastavnih planova i programa za srednje škole" i "Obrazovanje odraslih";- Federalno ministarstvo obrazovanja i nauka (koordinatorka aktivnosti), sudionici: kantonalna ministarstva obrazovanja i nauka, sindikati, udruženje poslodavaca, privredne komore, Agencija za predškolsko osnovno i srednje obrazovanje BiH, Zavod za zapošljavanje FBiH;- Izrada informativnih materijala o NPP za srednje škole i ojačana svijest o neophodnosti ujednačavanja NPP;- Ojačana svijest o neophodnosti obrazovanja odraslih.
3.	Izrada Strategije ranog rasta i razvoja djece u Federaciji Bosne i Hercegovine		<ul style="list-style-type: none">- Finalizacija Strategije ranog rasta i razvoja djece u Federaciji Bosne i Hercegovine;- Pokretanje procedure usvajanja dokumenta na Vladi FBiH;- Realizacija u suradnji sa resornim ministarstvima u Vladi Federacije BiH i UNICEF-om;- Jačanje svijesti o značaju ulaganja u rani rast i razvoj djece;- Povećanje broja djece obuhvaćene predškolskim odgojem i

			<p>obrazovanjem;</p> <p>- Promoviranje zdravih stilova života.</p>
4.	Akcionni plan borbe protiv zloupotrebe opojnih droga u Federaciji BiH 2011-2013		<p>- Provođenje aktivnosti na jačanju svijesti kroz obrazovanje zajednice o štetnosti opojnih supstanci i afirmaciji zdravih stilova života;</p> <p>- Federalno ministarstvo zdravstva kao koordinator u suradnji sa Federalnim ministarstvom pravde; Federalnim ministarstvom rada i socijalne politike i Zavodom za javno zdravstvo FBiH;</p> <p>- Izrada Akcionog plana borbe protiv zloupotrebe opojnih droga u Federaciji BiH 2011-2013;</p> <p>- Usvajanje Akcionog plana borbe protiv zloupotrebe opojnih droga u Federaciji BiH 2011-2013;</p> <p>- Unapređenje nastavnih planova i programa o temama zdravih stilova života i štetnosti zloupotrebe opojnih supstanci, te smanjenje potražnje opojnih droga kroz edukativne i preventivne programe.</p>
5.	Izrada dokumenta "Okvirni nastavni plan i program za devetogodišnju osnovnu školu"		<p>- Održavanje Javne rasprave pod nazivom "Biologija, hemija, priroda i kultura življenja u Okvirnom nastavnom planu i programu za devetogodišnju osnovnu školu";</p> <p>- Održavanje Javne rasprave pod nazivom "Fizika, matematika, informatika i tehnička kultura u Okvirnom nastavnom planu i programu za devetogodišnju osnovnu školu";</p> <p>- Održavanje Javne rasprave pod nazivom "Historija, geografija, društvo i moja okolina u Okvirnom nastavnom planu i programu za devetogodišnju osnovnu školu";</p> <p>- Održavanje Javne rasprave pod nazivom "Likovna kultura, muzička kultura i tjelesni i zdravstveni odgoj u Okvirnom nastavnom planu i programu za devetogodišnju osnovnu školu";</p> <p>- Rezultat javnih rasprava je revidiran Okvirni nastavni plan i program za devetogodišnju osnovnu školu za predmete: biologija, hemija, priroda, kultura življenja, fizika, matematika, informatika, tehnička kultura, historija, geografija, društvo, moja okolina, likovna kultura, muzička kultura i tjelesni i zdravstveni odgoj;</p> <p>- Javne rasprave će provesti Federalno ministarstvo obrazovanja i nauka zajedno sa kantonalnim ministarstvima nadležnim za obrazovanje;</p> <p>- Štampanje revidiranog Okvirnog nastavnog plana i programa za devetogodišnju osnovnu školu;</p> <p>- Štampanje Zbornika radova sa javnih rasprava o Okvirnom nastavnom planu i programu za devetogodišnju osnovnu školu u Federaciji BiH.</p>
6.	Podrška procesu i projektima ujedinjenja odgojno-obrazovnih ustanova koje funkcioniraju kao "dvije škole pod jednim krovom"		<p>- Izrada modela ujedinjenja odgojno-obrazovnih ustanova koje funkcioniraju kao "dvije škole pod jednim krovom";</p> <p>- Usaglašavanje modela ujedinjenja sa nadležnim kantonalnim ministarstvima za oblast obrazovanja;</p> <p>- Provođenje konkursa za literarne radove učenika o promociji zajedništva i dodjela nagrada učenicima za najbolje literarne radove;</p> <p>- Ostale promotivne aktivnosti Ministarstva u cilju eliminiranja diskriminacije u obrazovanju, odnosno podsticaj procesima i projektima ujedinjenja odgojno-obrazovnih ustanova koje funkcioniraju kao "dvije škole pod jednim krovom".</p>
7.	Pomoć projektima inkluzije i projektima poboljšanja -ada sa djecom sa posebnim potrebama		<p>- Podrška predškolskim ustanovama, osnovnim i srednjim školama, stručnim udruženjima, nevladinim organizacijama i pojedincima, nosiocima projekta iz domena inkluzivnog obrazovanja;</p> <p>- Podrška nabavci savremene didaktičko-metodičke literature za uspješno provođenje inkluzivnog obrazovanja;</p> <p>- Podsticaj edukativnim programima za asistente u nastavi.</p>
8.	Podrška školovanju djece romske nacionalnosti i drugih nacionalnih manjina		<p>- Podrška osnovnim, srednjim školama, stručnim udruženjima i općinama u realizaciji programa školovanja djece romske nacionalnosti;</p> <p>- Podsticaj školovanja učenika romske nacionalnosti kroz jednokratnu finansijsku podršku;</p> <p>- Subvencioniranje troškova prijevoza za učenike romske nacionalnosti i drugih nacionalnih manjina;</p>

			<p>- Jednokratne stipendije najboljim učenicima romske nacionalnosti i drugih nacionalnih manjina.</p>
9.	Podrška za učenike/ce, stručna udruženja i škole za pripreme i sudjelovanje na državnim, federalnim i međunarodnim		<p>- Finansijska podrška stručnim udruženjima, školama i učenicima za organizaciju federalnih takmičenja;</p> <p>- Organiziranje manifestacije "Znanjem u budućnost";</p> <p>- Dodjele priznanja učenicima i školama za ostvarene rezultate na federalnim, državnim i međunarodnim takmičenjima;</p> <p>- Nagrade učenicima za ostvarene rezultate na federalnim, državnim i međunarodnim takmičenjima.</p>
10.	Organizacija manifestacije povodom Dana nastavnika		<p>- Prikupljanje i obrada podataka o učiteljima, nastavnicima i profesorima koji su se istakli u odgojno-obrazovnom radu u školi i svojoj sredini;</p> <p>- Organizacija manifestacije povodom Dana nastavnika, dodjela nagrada i priznanja najboljim učiteljima, nastavnicima i profesorima za 2012. godinu.</p>
11.	Nabavka udžbenika za učenike prvih razreda devetogodišnjeg osnovnog obrazovanja		<p>- Nabavka besplatnih udžbenika za sve učenike prvih razreda devetogodišnjeg osnovnog obrazovanja;</p> <p>- Nabavka besplatnih udžbenika će se realizovati u suradnji sa kantonalnim ministarstvima nadležnim za oblast obrazovanja;</p> <p>- Sredstva za realizaciju ovoga projekta će se uplatiti kantonalnim ministarstvima nadležnim za oblast obrazovanja;</p> <p>- Visina dodijeljenih sredstava će se odrediti uzimajući u obzir broj učenika koji pohađaju prvi razred osnovne škole (prema podacima za školsku 2011/2012. godinu), te socijalno-ekonomsko stanje kantona, kao korektivni faktor povećanja pripadajućih sredstava izračunatih na osnovu ukupnog broja učenika (Bosansko-podrinjski kanton, Posavski kanton i Kanton broj 10);</p> <p>- Kantonalna ministarstva nadležna za oblast obrazovanja su dužna osigurati najmanje 50% sredstava neophodnih za nabavku besplatnih udžbenika za sve učenike prvih razreda devetogodišnjeg osnovnog obrazovanja;</p> <p>- Sa kantonalnim ministarstvima nadležnim za oblast obrazovanja će se sklopiti ugovori o realizaciji projekta nabavke besplatnih udžbenika za sve učenike prvih razreda devetogodišnjeg osnovnog obrazovanja;</p> <p>- Kantonalna ministarstva nadležna za oblast obrazovanja koja ne prihvate realizaciju projekta nabavke besplatnih udžbenika za sve učenike prvih razreda devetogodišnjeg osnovnog obrazovanja će biti izuzeta iz raspodjele sredstava.</p>
12.	Sredstva rezervi - interventne potrebe u oblasti obrazovanja		<p>- Projekti ujedinjenja istorodnih obrazovnih ustanova koje funkcioniraju kao dva odvojena pravna lica, tzv. "dvije škole pod jednim krovom";</p> <p>- Podrška projektima koji nisu obuhvaćeni, odnosno predviđeni navedenim programima, a od značaja su za podsticaj i reformu obrazovnog sistema u Federaciji;</p> <p>- Podrška projektima koji u potpunosti ne ispunjavaju propisane kriterije, ali se, u cilju podsticaja razvoja obrazovanja i obrazovnih institucija u kantonima i općinama sa niskim standardom, prihvataju i finansiraju;</p> <p>- Podrška socijalnim programima iz oblasti obrazovanja;</p> <p>- Finansijska sredstva za programe pod rednim brojevima I, 6, 7, 8, 9, 10. i 11. dodjeljivat će se odlukom federalnog ministra obrazovanja i nauka, na prijedlog posebno formirane komisije i Stručnog kolegija Ministarstva, a na osnovu primljenih zahtjeva.</p>

Grant za oblast nauke od značaja za Federaciju BiH sastoji se od slijedećih programa

R. br.	Naziv programa	Opći kriteriji	Posebni kriteriji
1.	Sudjelovanje u pripremi i izradi zakonskih i podzakonskih akata u oblasti nauka, uspostava baza podataka i drugih evidencija u oblasti nauka i tehnologija, skupovi u oblasti nauka i tehnologija, izdavački projekti u oblasti nauka i tehnologija, ocjenjivanje naučnoistraživačkih programa i projekata	Opći kriteriji raspodjele sredstava isti za sve tekuće grantove	
2.	Finansiranje projekta "Registar naučnih institucija, znanstvenog kadra, naučnih projekata i infrastrukturnih ulaganja u Federaciji BiH" u cilju uspostavljanja jedinstvenog istraživačkog prostora, prikupljanje, ažuriranje i obrada podataka za "Registar naučnih institucija, naučnih kadrova, naučnih projekata i infrastrukturnih ulaganja u Federaciji BiH"		
3.	Priprema i izrada strateških dokumenata i akcionih planova u oblasti nauka, tehnologija i inovacija u Federaciji BiH		
4.	Podrška izdavanju referentnih naučnih časopisa, zbornika radova, bibliografija i sl. Podrška postizanju referentnosti domaćih naučnih časopisa		<ul style="list-style-type: none"> - Redovnost izlaženja; - Recenziranje radova i popis recenzenata; - Postojanje domaće i međunarodne suradnje; - Sastav uredništva časopisa i omjer prihvaćenih i odbijenih članaka; - Dokaz da se časopis nalazi na spisku neke od referentnih međunarodnih baza naučnih časopisa, ili da je u proceduri upisa na listu referentnih časopisa, odnosno da je od izuzetnog značaja za određenu znanstvenu oblast u BiH; - Relevantnost i referentnost naučne manifestacije sa koje se izdaje zbornik radova; - Relevantnost i referentnost bibliografije za određenu znanstvenu oblast ili opće naučne tokove u BiH i svijetu; - Detaljno obrazložen finansijski plan sa dokazima o visini troškova štamparija (predračuni i sl.).
5.	Podrška naučnom usavršavanju na postdiplomskom doktorsko m studiju državljana BiH u javnim visoko školskim ustanovama u Federaciji BiH		<ul style="list-style-type: none"> - Potvrda NNV-a o prihvatanju teme i podobnosti kandidata (sa prosjekom ocjena) i dokaz da je rad odbranjen u periodu od zaključenja javnog poziva za 2011. godinu do roka određenog javnim pozivom za 2012. godinu; - Dokaz o visini troškova odbrane magistarskog rada ili doktorske disertacije; - Biografija kandidata sa bibliografijom; - Potvrda o zaposlenju ili dokaz da je kandidat nezaposlen; - Ovjerena izjava kandidata da vlastitim sredstvima financira izradu i odbranu rada; - Potvrda nadležnog kantonalnog ministarstva obrazovanja i nauka da kandidat nije ostvario pravo na sufinansiranje troškova izrade i odbrane magistarskog rada, odnosno doktorske disertacije; - Ovjerena izjava kandidata da nije ostvario pravo na sufinansiranje troškova izrade i odbrane magistarskog rada, odnosno doktorske disertacije od javnog sektora (općine, gradovi, javni fondovi, ministarstva i tijela uprave na svim nivoima, javne ustanove, javna preduzeća), te da nije bio

			oslobođen predmetnih troškova od visokoškolske ustanove na kojoj je stekao znanstveni stupaj magistra nauka, odnosno doktora nauka; - Podrška će se dodjeljivati u jednokratnom iznosu. Napomena: "Podrška naučnom usavršavanju na postdiplomskom studiju odnosi se isključivo na magisterij nauka (predbolonjski sistem studiranja)".
6.	Otkup novije naučne literature i visoko školskih udžbenika od komercijalnih izdavača sa područja Federacije BiH		- Najmanje dvije recenzije doktora nauka iz odgovarajuće naučne oblasti; - Izdavački projekat u 2011. ili 2012. godini; - Visok nivo naučnog djela; - U slučaju visokoškolskog udžbenika: mišljenje visokoškolske ustanove da se izdanje može koristiti kao sveučilišni udžbenik ili pomoćna literatura; Napomena: Sredstva u okviru ovog programa dodjeljivat će se u maksimalnom ukupnom iznosu do 3.000,00 KM po izdavaču. Izdavač može kandidirati maksimalno 5 različitih naslova za otkup.
7.	Naučno-tehnološka suradnja međunarodnog karaktera		- Potpisan sporazum ili protokol o međudržavnoj ili međuinstitucionalnoj međunarodnoj saradnji; - Značaj suradnje za Federaciju i BiH; - Očekivani rezultati suradnje; - Referentnost učesnika u programu saradnje.
8.	Organizacija domaćih i međunarodnih naučnih i skupova		- Naučni i društveni značaj skupa; - Naučna referentnost organizatora i učesnika skupa; - Očekivani doprinos razvoju i širenju naučne misli i rezultata istraživanja; - Mogućnost uspostavljanja trajnih veza i saradnje sa domaćim i stranim naučnim ustanovama i naučnim radnicima; - Povezivanje sa naučnom dijasporom BiH; - Tradicija manifestacije i važnost tematike skupa;
9.	Podrška istraživanju od značaja za Federaciju BiH		- Referentnost istraživača, odnosno institucije; - Detaljno razrađen projekat ili program sa finansijskim planom, te pregledom i strukturom sudionika; - Potencijalni značaj rezultata istraživanja za Federaciju, odnosno BiH. Napomena: U okviru ovog programa finansirat će se isključivo provođenje određene faze istraživanja, neophodne za kompletiranje rezultata naučnoistraživačkog rada (istraživanje na terenu, laboratorijski opiti i sl.).
10.	Podrška autorima, visokoškolskim i znanstvenim institucijama u izdavanju naučne, stručne i sveučilišne literature		- Najmanje dvije recenzije; - Izdavački projekat u 2011. ili 2012. godini; - Visok nivo naučnog ili stručnog djela; - Mišljenje visokoškolske ustanove da se izdanje može koristiti kao sveučilišni udžbenik ili pomoćna literatura.
11.	Sudjelovanje na domaćim i međunarodnim znanstvenim skupovima		- Značaj i visok nivo naučne manifestacije; - Referentnost učesnika; - Dokaz da je rad prihvaćen za učestvovanje i/ili izlaganje na naučnoj manifestaciji; - Detaljno obrazložen finansijski plan sa dokazima o visini troškova (predračuni i sl.); - Saglasnost visokoškolske ili naučne ustanove i potvrda o učestvovanju u finansiranju troškova učestvovanja.
12.	Sufinansiranje istraživačkog rada, naučnog usavršavanja i studijskih boravaka u zemlji i inozemstvu s ciljem podizanja stupnja naučnog zvanja		- Obrazložen zahtjev institucije, odnosno organizacije sa područja Federacije BiH, za kandidata/kandidatkinju; - Odluka institucije, odnosno organizacije o upućivanju kandidata na usavršavanje i potvrda o sudjelovanju u finansiranju troškova; - Saglasnost domaćina o prihvatanju kandidata; - U slučaju samostalnog istraživačkog rada ili naučnog usavršavanja: relevantnost istraživanja za Federaciju i BiH i

			<p>dokaz (kopija rješenja o registraciji i sl.) . Da je institucija u kojoj se planira obaviti istraživanje naučnog ili visokoobrazovnog karaktera;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dokaz da je istraživanje neophodno za dalje naučno usavršavanje kandidata/kinje ili postizanje odgovarajućeg naučnog stupnja/zvanja; - Detaljno obrazložen finansijski plan sa dokazima o visini troškova (predračuni i sl.); - Dokaz da kandidat/kandidatkinja nije zaposlen u nekoj od naučnih ili visokoškolskih ustanova.
13.	Podrška radu biblioteka naučnih i visoko školskih ustanova u Federaciji BiH i njihovo uključivanje u bibliotečko-informacioni sustav		<ul style="list-style-type: none"> - Broj korisnika biblioteka - Sudjelovanje u međubibliotečkoj saradnji i razmjeni; - Stvaranje uvjeta za korištenje bibliotečkih elektronskih usluga; - Nabavka neophodne naučne, sveučilišne i stručne literature u cilju obogaćivanja bibliotečkog fonda; - Uključivanje u COBISS ili neki drugi bibliotečko-informacioni sistem.
14.	Pristup međunarodnim znanstvenim bazama podataka i referentnim elektronskim znanstvenim časopisima		<ul style="list-style-type: none"> - Realizacija obaveza po Ugovoru o finansiranju trogodišnje pretplate i održavanja Web of Science baze podataka, sklopljenog između Federalnog ministarstva obrazovanja i nauka i Nacionalne i univerzitetske biblioteke Bosne i Hercegovine, u dijelu koji se odnosi na 2012. godinu.
15.	Podrška programskim aktivnostima Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine u 2012. godini		<ul style="list-style-type: none"> - Sufinansiranje programskih aktivnosti Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine u 2012. godini; - Sredstva se dodjeljuju na osnovu planiranih programskih aktivnosti Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine aktivnosti u 2012. godini; - Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine je dužna nakon realizacije dodijeljenih sredstava dostaviti izvještaj o namjenskom utrošku sredstava.
16.	Naučno -istraživački i istraživačko-razvojni projekti u 2012. Godini		<p>Konkurs će se raspisati za finansiranje/sufinansiranje naučnoistraživačkih i istraživačko-razvojni projekata koji predstavljaju izvor novih naučnih ideja i doprinose razvoju naučne misli, tj. fundamentalna i primijenjena istraživanja, kao i posebna istraživanja od interesa za Federaciju BiH. Institucije koje podnose prijavu moraju raspolagati naučnoistraživačkim kadrom, naučno istraživačkom infrastrukturom i opremom kojom omogućavaju realizaciju programa istraživanja i postizanje utvrđenih ciljeva. Ocjenu naučnog sadržaja podnijetih prijava u pogledu originalnosti, aktuelnosti, kvaliteta predloženih istraživanja, vrijednosti očekivanih rezultata, podobnosti podnosioca prijave i odgovornog istraživača, rokova, ukupne cijene projekata izvršit će Savjet za nauku. Odgovorni istraživač mora biti znanstveni radnik sa naučnim stepenom doktora nauka iz naučne oblasti u koju spada projekat. Finansijska podrška za program pod rednim brojem 16. će se dodjeljivati odlukom federalnog ministra obrazovanja i nauka, a u skladu sa kriterijima Konkursa za finansiranje/sufinansiranje naučnoistraživačkih i istraživačko-razvojni projekata od značaja za FBiH u 2012. godini, i na osnovu prijedloga Savjeta za nauku Federalnog ministarstva obrazovanja i nauka.</p>
17.	Sredstva rezervi interventne potrebe u oblasti nauka		<ul style="list-style-type: none"> - Podrška projektima koji nisu obuhvaćeni, odnosno predviđeni navedenim programima, a od značaja su za nauku u FBiH; - Podrška projektima koji u potpunosti ne ispunjavaju propisane kriterije, ali se, u cilju regionalne zastupljenosti i razvoja nauka i naučnih institucija u područjima nerazvijenim sa aspekta nauka, prihvataju i finansiraju.

Izvor: podaci FMON

Federalno ministarstvo energije, industrije i rudarstva

Grant - Subvencije javnim preduzećima – finansijska konsolidacija rudnika uglja u FBiH .

R.br.	Naziv programa	Opći kriteriji	Posebni kriteriji	Svrha programa
1.	"Subvencije javnim preduzećima - finansijska konsolidacija rudnika uglja u FBiH"	X	X	Sredstva navedena u Programu će se raspoređivati na pojedine programe na osnovu rješenja koje donosi federalni ministar energije, rudarstva i industrije. Sredstva će se utrošiti za izmirenje obaveza za PIO/MIO i izmirenje obaveza po osnovu poreza na plaću rudnicima uglja u Federaciji Bosne i Hercegovine, a u skladu sa Zakonom o finansijskoj konsolidaciji rudnika uglja u Federaciji Bosne i Hercegovine, prema obračunatim, a neuplaćenim javnim prihodima u periodu od 2009. do 2015. godine

Izvor: FMERI

Federalno ministarstvo raseljenih osoba i izbjeglica

Grant za raseljena lica i povratnike u FBiH .

Svrha Programa je stvaranje uslova za uspješnu realizaciju različitih vrsta pomoći iz "Plana povratka, obnove, gradnje i razvoja održivog povratka za 2012. godinu", odnosno pružanje pomoći raseljenim osobama, povratnicima i izbjeglicama kroz;

- stvaranje uslova za povratak kroz obnovu i rekonstrukciju stambenih objekata;
- stvaranje uslova za stambeno zbrinjavanje korisnika kolektivnih i alternativnih smještaja, uključujući i modele neprofitnog-socijalnog stanovanja;
- obezbjedenje uslova za održivost povratka i poboljšanje kvaliteta življenja;
- poboljšanje životnih uslova kroz projekte humanitarne pomoći i saradnja sa dijasporom;
- stvaranje uslova za reintegraciju povratnika u lokalnu zajednicu, u cilju ekonomske samoodrživosti povratnika;
- stvaranje uslova za reintegraciju povratnika po osnovu sporazuma o readmisiji;
- podršku organizovanja ukopa i godišnjica stradanja, te izgradnja spomen obilježja i memorijalnih centara.

R.br..	Naziv programa	Opći kriteriji	Posebni kriteriji
-	Grant za raseljena lica i povratnike- raspodjela sredstava je izvršena na 6 programa kako je navedeno u daljem tekstu)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Da je izbjeglica iz BiH, raseljeno lice u BiH ili povratnik; 2. da je iskazao namjeru za povratkom; 3. da je utvrđen status vlasništva ili stanarsko pravo nad stambenom jedinicom koja je predmet rekonstrukcije; 4. da je na dan 30.04.1991. godine imao prebivalište u stambenoj jedinici koja je predmet rekonstrukcije; 5. da se stambena jedinica koja je predmet rekonstrukcije smatra neuslovnom za stanovanje, u skladu sa odgovarajućim standardima o minimumu stambenih uslova; 6. da on i članovi njegovog domaćinstva od 1991. godine nemaju na teritoriji BiH drugu stambenu jedinicu koja se smatra uslovnom za stanovanje, u skladu sa odgovarajućim standardima o minimumu stambenih uslova; 7. da nije primio pomoć u rekonstrukciji, dovoljnu da zadovolji odgovarajuće standarde o minimumu stambenih uslova. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Korisnik pomoći: <ol style="list-style-type: none"> a) korisnik pomoći se vratio na svoje prijeratno prebivalište i živi u uslovima koji su ispod utvrđenog stambenog minimuma, uključujući i korisnike koji privremeno borave u improvizovanim naseljima, kampovima, kontejnerima i slično, b) korisnik pomoći sa statusom raseljene osobe, c) korisnik pomoći sa statusom izbjeglice iz BiH. 2. korisnik pomoći pripada određenim kategorijama kao što su: <ol style="list-style-type: none"> a) socijalna kategorija, b) osobe s onesposobljenjem/invaliditetom, c) samohrani roditelji, staratelji ili hranitelji porodice, d) šehidske porodice/podrođice poginulih boraca, e) demobilisani nezaposleni borci defmisani Zakonom o boračkoj populaciji FBiH, f) porodice nestalih osoba i g) bivši logoraši. 3. orisnici koji se nalaze u kolektivnim oblicima zbrinjavanja, alternativnom smještaju ili zadovoljavaju uslove i ima/ostvaruje pravo na alternativni smještaj, 4. broj i starosna dob članova domaćinstva koji su se prijavili za povratak na svoje prijeratno prebivalište.
1.	Fond za povratak Bosne i Hercegovine		

2.	Rekonstrukcija i obnova individualnih stambenih objekata i objekata zajedničkog tipa stanovanja		
3.	Zajednički projekti rekonstrukcije, obnove i održivosti povratka sa vladinim i nevladinim sektorom		
4.	Projekti održivosti povratka	<p>Opći kriteriji za dodjelu pomoći koji se odnose na fizička lica:</p> <p>1.da je povratnik u prijeratno mjesto prebivališta na području Federacije BiH ili povratnik iz Federacije BiH. u prijeratno mjesto prebivališta na području Republike Srpske i Brčko Distrikta BiH;</p> <p>2.da raspolaže imovinom u mjestu povratka na kojoj se tražena pomoć može optimalno iskoristiti.</p> <p>Opći kriteriji koji se odnose na pravna lica:</p> <p>1. da su programske aktivnosti pravnog subjekta usmjerene ka zapošljavanju povratničke populacije (ako prijavu podnose udruženja, organizacije, asocijacije, zadruga, poslovni subjekti i sl.);</p> <p>2. izvršena registracija pravnog subjekta (ako prijavu podnose udruženja, organizacije, asocijacije, poslovni subjekti i sl.);</p> <p>3.usvojen statut (ako prijavu podnose udruženja/organizacije/asocijacije i sl.),</p>	<p>Posebni kriteriji koji se odnose na fizička lica:</p> <p>1.ranija korištenost/nekorištenost fmanjskih sredstava ili drugih oblika pomoći za održivi povratak;</p> <p>2.broj i starosna dob članova porodice/osoba koje žive u zajedničkom domaćinstvu sa podnosiocem zahtjeva;</p> <p>3.dokazi o pripadnosti ranjivim kategorijama (šehidske porodice odnosno porodice poginulog borca, RVI, porodice nestalih, bivši logoraši, civilne žrtve rata, samohrane majke, osobe sa invaliditetom i sl.);</p> <p>4.biznis plan - projekat za djelatnost;</p> <p>5.raspolaganje imovinom i resursima potrebnim za djelatnost, kao što su: zemljište, objekti i druga materijalna sredstva;</p> <p>6.ukupni mjesečni prihodi - primanja podnosioca prijave i članova porodičnog domaćinstva;</p> <p>7.radni ili drugi status podnosioca zahtjeva i članova domaćinstva;</p> <p>8.registrovana djelatnost ili poljoprivredno gazdinstvo, odnosno da je pokrenut postupak registracije kod nadležnog općinskog organa za obavljanje djelatnosti za koju se podnosi prijava.</p> <p>Posebni kriteriji koji se odnose na pravna lica:</p> <p>1.ranija korištenost/nekorištenost fmanjskih sredstava ili drugih oblika pomoći za održivi povratak;</p> <p>2.biznis plan - projekat za djelatnost, sa priloženim dokazima o postojećoj imovini i resursima potrebnim za djelatnost;</p> <p>3.broj povratničkih domaćinstava/povratnika kojima će projekat koristiti;</p> <p>4.ostali izvori prihoda za sufmansiranje projekta od strane drugih donatora;</p> <p>5.postojanje odobrenog projekta, građevinske dozvole, urbanističke saglasnosti i ostala odobrenja potrebna za realizaciju projekta izdata od nadležnih organa;</p> <p>6.ocjena finansijskog i ekonomskog stanja poslovnog subjekta;</p> <p>7.spremnosti sufinansiranja projekta.</p>
5.	Humanitarni, zdravstveni, psihosocijalni, informativni i edukativni projekti, troškovi implementacije CEB projekta, OPEC-a i zajednički projekti, stvaranje međusobnog povjerenja povratnika i domicilnog stanovištva, podrška reintegracije povratnika po osnovu sporazuma o readmisiji, te projekti saradnje sa dijasporom		Izbor korisnika će se vršiti u skladu sa Procedurama sa kriterijima za ocjenu kvaliteta i opravdanosti prijava - zahtjeva - projekata iz programa Humanitarnih, zdravstvenih, psihosocijalnih, informativnih i edukativnih projekata, troškovi implementacije CEB projekta, OPEC-a i zajednički projekti, stvaranje međusobnog povjerenja povratnika i domicilnog stanovištva, podrška reintegracije povratnika po osnovu sporazuma o readmisiji, te projekti saradnje sa dijasporom, broj 01-36-3-116/12 od 26.01.2012. godine.
6.	Podrška obilježavanju godišnjica i ukopa nevinih žrtava rata, kao i izgradnja		U skladu sa Procedurama za organizovanje ukopa , obilježavanje godišnjica i izgradnju spomen obilježja na prostoru BiH, broj 01-36-402-2/11 od 15.4.2011.

	spomen obilježja na prostoru Bosne i Hercegovine		godine.
--	--	--	---------

Izvor:FMROI

PRILOG BROJ 6

Transparentnost dodjele grant sredstava u institucijama.

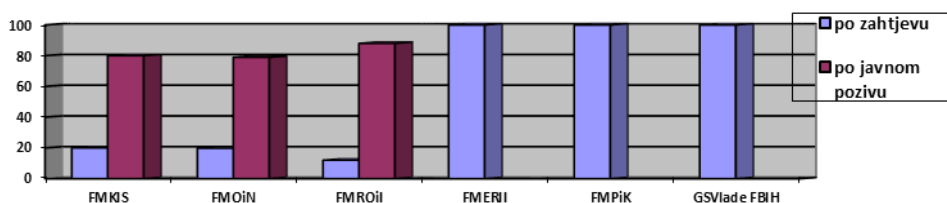
Način na koji se vrši dodjela grantova u institucijama za posmatrani period

Naziv ministarstva	Na osnovu zakona	Na osnovu zahtjeva	Na osnovu javnog poziva
FMPK	Da		-
FMERI	Da		-
FMROI		Da	Da
FMKS		Da	Da
FMON		Da	Da
GS VFBiH		Da	-

Izvor: Ured za reviziju institucija u FBiH

Iz tabelarnog pregleda je vidljivo da tri institucije dodjeljuju grantove i na osnovu javnog poziva i na osnovu zahtjeva potencijalnih korisnika grant sredstava.

Pregled načina dodjele grantova institucija iz uzorka u %

Izvor: Ured za reviziju institucija u FBiH

PRILOG BROJ 7

Nadzor o utrošku grantova iz Budžeta FBiH

U Generalnom sekretarijatu Vlade FBiH nadzor nad utroškom tekućih grantova je djelimično vršen. Odlukama o odobravanju grantova krajnjim korisnicima utvrđeno je da su isti nakon utroška granta obavezni dostaviti izvještaj o utrošku. Korisnici granta su dostavljali izvještaje o utrošku nadležnoj instituciji, međutim izvještaji o utrošku granta nisu razmatrani i nisu služili za praćenje i izradu analiza o ostvarenim rezultatima, od dodjele grantova.

FMKS- Nadzor nad utroškom grantova vrši na osnovu izvještaja koji dostavljaju krajnji korisnici sredstava. Prema Izvještaju Komisije o izvršenom nadzoru, nadzor je vršen za period 2009.-2012. godina, i značajan broj korisnika granta nije dostavio izvještaj o utrošku sredstava, i nije izvršen potpun nadzor utroška grantova dodijeljenih u ranijem periodu,

FMON Nadzor nad utroškom grantova vrši se u okviru nadležnih sektora ovog ministarstva. Sektori su sačinili izvještaje o namjenskom utrošku tekućih grantova.

Analizom izvještaja Komisije o provođenju nadzora utvrđeno je, slijedeće:

- dio korisnika nije dostavio izvještaje o namjenskom utrošku grantova,-
- korisnici nisu utrošili ukupna sredstva ili sredstva nisu utrošili za namjene za koje su sredstva predviđena.
- znatan broj korisnika nisu dostavili izvještaje o utrošku grantova iako sredstva doznačeni u periodu od 2008.-2012. godine.

Navedeno ukazuje da se prilikom vršenja nadzora nisu blagovremeno poduzimale zakonom predviđene mjere kako bi se sredstva efikasno utrošila ili vratila

Ministarstvo je u periodu 2012 i 2013. godini, poduzimalo određene aktivnosti, (slalo opomene pred tužbu) kako bi korisnici dostavili izvještaje ili izvršili povrat sredstava u Budžet.FBiH .

FMPK- Nadzor nad utroškom grant sredstava-subvencija doznačenih JP „Željeznice FBiH“ za subvencioniranje održavanja željezničke infrastrukture i organizacije željezničkog prometa izvršen je od strane Sektora za željeznički, vodni i kombinovani promet,. **Ministarstvo je izvršilo samo godišnju kontrolu utroška subvencija tako što je komisija izvršila uvid u dokumentaciju za pojedina područja infrastrukture ŽFBiH o čemu je sačinjen Izvještaj o izvršenoj kontroli.** Iz izvještaja o izvršenoj kontroli se ne može vidjeti da je vršena kontrola stvarno urađenih radova na licu mjesta, odnosno gdje su radovi izvršeni i za isto utrošena sredstva subvencija, i u istom nisu konstatovani propusti u korištenju subvencija.. Izvještaj je prihvaćen rješenjem ministra, ali nije prezentirana dokumentacija da je izvještaj usvojen od strane Vlade FBiH i Nadzornog odbora ŽFBiH. **Obzirom da je ugovor zaključen krajem godine, ministarstvo nije moglo izvršiti nadzor nad utroškom subvencija doznačenih u 2013. godini, u skladu sa odredbama ugovora.**

Nadzora o utroškom grant sredstava doznačenih JP „B&H Airlines“ d.o.o. Sarajevo nisu osigurali realnu osnovu da se sredstva efikasno utroše. Ministarstvo prilikom doznačavanja sredstava sa korisnikom nije zaključivalo ugovor, nije vršilo uvid u izvještaj o utrošku granta i dokumentaciju o namjenskom utrošku, nije analiziralo izvještaj o utrošku i dokumentaciju kojom korisnik pravda namjenski utrošak. **Isto tako ministarstvo u 2012. godini nije izvještavalo FMF o utrošku grant sredstava.** Krajem 2013. godine ministarstvo je Vladi FBiH dostavilo „Informaciju o stanju u JP B&H Airlines d.o.o. Sarajevo“ u kojoj navodi da sredstva doznačena u 2013. godini navedenom preduzeću po osnovu Odluke Vlade FBiH od 27.12.2012. godine o izmjenama i dopunama odluke o usvajanju programa utroška sredstava tekućeg transfera „Subvencije javnim preduzećima - JP B&H Airlines“ utvrđenog Budžetom FBiH za 2012 godinu u iznosu od 3.000.000 KM nisu iskorištena za namjene utvrđene odlukom, te je potrebno novom odlukom promijeniti namjenu doznačenih sredstava.

FMERI- Vršiti nadzora nad utroškom sredstava tekućeg granta-subvencija putem Komisije za praćenje realizacije Zakona o finansijskoj konsolidaciji rudnika uglja u FBiH koja uradi Informaciju o provođenju

nadzora sa prijedlogom zaključaka Informaciju o provođenju nadzora u toku 2012. i 2013. godine nad realizacijom Zakona o finansijskoj konsolidaciji rudnika uglja sa prijedlogom zaključaka, koju je sačinila Komisija ,Vlada FBiH je usvojila Zaključkom od 31.10.2013. godine gdje je navedeno da je iznos stvarnog duga koji je utvrdila Porezna uprava FBiH manji za 21.755.338 KM u odnosu na dug utvrđen naprijed navedenim Zakonom 178.353.676 KM i da je isti potrebno verifikovati kroz izmjene Zakona o finansijskoj konsolidaciji rudnika uglja .Određeni broj korisnika grantova ne dostavlja izvještaje o utrošenim grant sredstvima ili izvještaj o utrošku dostavlja tek nakon što ministarstvo pošalje obavijesti ili, opomene korisnicima da dostave izvještaj i dokumentaciju o pravdanju utroška granta.(sredstva. dodijeljena korisnicima u ranijem periodu 2009. i 2010. godini-privrednim društvima).

FMROI-Nadzor o namjenskom utrošku sredstava – grantova vrše Komisije a na osnovu narativnog i finansijskog izvještaja korisnika sa pratećom dokumentacijom.o utrošku sredstava.Ukoliko izvještaji nisu dostavljeni upućuju se dopisi da isti dostave ili predaju Komisiji na dan monitoringa odnosno dolaska komisije na teren.

PRILOG BROJ 8:**Izveštavanje krajnjih korisnika o utrošku grantova**

Način izvještavanje o utrošku grantova od strane krajnjih korisnika se razlikuju po formi, sadržaju, strukturi kod institucija, koje je revizija ispitivala.

Krajnji korisnik granta ima obavezu da nakon utroška granta instituciji/ministarstvu dostavi izvještaj o utrošku istog, što se reguliše zaključivanjem ugovora o dodjeli granta ili odlukom ministra o odobravanju granta. Analizom dokumentacije o izvršenom nadzoru⁸³ konstatovano je da korisnici grantova nisu pravovremeno, odnosno nisu u propisanim rokovima dostavljali izvještaj o utrošku pa tako određeni broj korisnika granta ne dostavlja izvještaj u predviđenom roku ili, dostavi nepotpun izvještaj (bez dokumentacije o namjenskom pravdanju sredstava) ili ne dostavi u opšte izvještaj. Institucije/ministarstva u cilju da izvrše nadzor na osnovu izvještaja o utrošku granta korisnicima granta koji nisu dostavili izvještaj ili pravdali namjenski utrošak grant sredstava upućuje urgencije ili opomene za dostavljanje izvještaja ili opomene pred tužbu (FMKIS, FMOiN, FMERI).

Izveštaji korisnika sačinjavani su u različitoj formi, isti ne sadrže podatke, informacije i pokazatelje o realizovanim programima i projektima koji su finansirani iz grantova, odnosno iz izvještaja nije vidljivo da li su programi i projekti doista realizovani iz granta.

Izveštaji korisnika grantova, uglavnom se odnose na pravdanje dodijeljenih sredstava, uz koje se dostavlja i razna dokumentacija kojom se pravda namjenski utrošak sredstava granta

Izveštavanje od strane institucija/ministarstava o utrošku tekućih grantova

Zakonom o budžetima u FBiH je propisano da su svi budžetski korisnici u skladu sa instrukcijama federalnog ministarstva finansija obavezni da dostavljaju FMF tromjesečne finansijske izvještaje sa obrazloženjima koja se odnose na programske rezultate izvršenja budžeta.

Uredbom o procesu strateškog planiranja, godišnjeg planiranja i izvještavanja propisana je obaveza da sva federalna ministarstva rade godišnje **izvještaje o radu** i da iste dostavljaju Federalnom zavodu za programiranje razvoja (u daljem tekstu Zavod) koji će izvršiti objedinjavanje pojedinačnih izvještaja u jedinstveni izvještaj o radu Vlade FBiH i isti dostaviti Vladi na usvajanje

Uredbom je definisana obaveza federalnih ministarstava i institucija da donose trogodišnje i godišnje planove rada i godišnje izvještaje o radu. Uredbom je između ostalog propisano i to da Izvještaj o radu ministarstva treba sadržavati pregled najvažnijih programa **sa indikatorima izvršenja** (sa preporukom najviše jedna stranica), procenat izvršenja projekta u odnosu na plan, utrošena sredstva u odnosu na plan, **indikatora izvršenja i efekte koji su proizvele aktivnosti**. Revizija nije detaljno analizirala sačinjene izvještaje o radu federalnih institucija, međutim revizija je pogledala da li izvještaji sadrže pokazatelje iz kojih se može ocijeniti ostvareni rezultati od dodjeljenih tekućih grantova. i konstatovala da izvještaji o utrošku grantova ne sadrže pokazatelje o ostvarenim rezultatima iz grantova.

⁸³ Izvještaji Komisije o izvršenom nadzoru nad namjenskim utroškom grant a za finansiranje obrazovanja za 2012. g.– Sektor za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje u FMOiN, Izvještaj Komisije o namjenskom utrošku sredstava granta za implementaciju bolonjskog procesa za 2012. g.; Izvještaj Komisije o namjenskom utrošku sredstava granta za implementaciju studentskog standarda za 2012.g.;

REFERENCE:

1. Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit, *Strateški savjetodavni pristup kao podrška uvođenju budžeta zasnovanog na rezultatima*, 08/2011.godina;
2. Grgić R., *Menadžment javnih finansija*, 2010.godina;
3. Halibašić M., *Studija javnih rashoda u Federaciji BiH*;
4. Ministarstvo civilnih poslova BiH, [Strategija razvoja nauke u BiH 2010.- 2015.](#);
5. Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine, *Strategija razvoja sporta u Bosni i Hercegovini*, 2010.godina;
6. Ministarstvo civilnih poslova, *Strategija kulturne politike u BiH*, 2008.godine;
7. Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice, *Revidirana strategija Bosne i Hercegovine za provedbu Aneksa VII. Dejtonskog mirovnog*, 2008.godina;
8. Mladenović Z.& Vidović Z., *Budžetiranje na osnovu rezultata*, Banja Luka, 2014.godine;
9. Mladenović Z.& Vidović Z., *Integrirani informacioni sistemi za finansijsko upravljanje*, Banja Luka, 2014.godina;
10. SIGMA, [Upravljanje javnim izdacima](#);
11. UNDP, *Priručnik za strateško planiranje*;
12. Vidović Z., *Računovodstvo i finansijsko izvještavanje*, Banja Luka, 2014 godina;
13. Vlada FBiH, *Strategija razvoja Federacije Bosne i Hercegovine za 2010-2020*, Radna verzija, 2010.godina;
14. Vlada FBiH, *Izveštaj o radu Vlade FBiH za 2012.godinu*;

ZAKONSKA I PODZAKONSKA REGULATIVA

1. Budžet FBiH za 2013. godinu (Službene novine FBiH broj 106/12);
2. Budžet FBiH za 2012.godinu (Službene novine broj3/12 i 77 /12);
3. Zakon o budžetima u Federaciji BiH (Službene novine FBiH broj:102/13.,13/14);
4. Zakon o federalnim ministarstvima i drugim tijelima federalne uprave (Službene novine FBiH 58/2, 19/3, 38/05, 2/06, 8/06, 61/06);
5. Zakon o finansijskoj konsolidaciji rudnika uglja u FBiH prema obračunatim a neuplaćenim javnim prihodima u period od 2009 do-2015. godina (Službene novine Federacije BiH broj:81/08,109/12 i 5 /14);
6. Zakon o finansiranju željezničke infrastrukture i sufinansiranju putničkog i kombinovanog saobraćaja (Sužbene novine FBiH broj 57/03);
7. Zakon o izvršenju Budžeta FBiH (Službene novine FBiH broj:37/12 i 77/12);
8. Zakon o izvršenju Budžeta FBiH za 2013 g. (Službene novine broj 106/12);
9. Zakon o pravima povratnika u prijeratno mjesto prebivališta u entitetu Republika Srpska i Brčko Distrikt BiH (Službene novine FBiH broj 35/14);
10. Zakon o raseljenim osobama i povratnicima u FBiHi izbjeglicama iz BiH (Službene novine FBiH broj.:18 /05);
11. Zakon o Vladi FBiH, (Službene novine FBiH broj: 1/94,8/95, 58/02,19/03,8/06);
12. Zakon o željeznicama FBiH (Službene novine FBiH broj 41/01, 25/12);
13. Uredba o planiranju rada i izvještavanju o radu Vlade FBiH, federalnih ministarstava i institucija (Službene novine Federacije BiH broj:107/14);
14. Uredba o načinu vođenja i metodologiji popisa programa državne pomoći u Federaciji BiH.(Službene novine FBiH broj:48/12, 24/14,36/14);
15. Uredba o postupku finansijske konsolidacije privrednih društava u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 70/14, 13/15);
16. Uredba o određivanju kriterija za dodjeljivanje nagrada sportistima, sportskim radnicima i sportskim udruženjima FBiH za ostvarene vrhunske sportske rezultate na međunarodnim takmičenjima;
17. Uredba o računovodstvu Budžeta FBiH Službene novine Federacije BiH 34/14;
18. Uredba o budžetskom nadzoru u FBiH (Službene novine Federacije BiH broj:34/14;

OSTALA DOKUMENTACIJA:

1. Revizorski izvještaji finansijske revizije za 2012. i 2013.g. Ureda za reviziju institucija u FBiH;
2. Budžetski zahtjevi institucija iz uzorka za 2012. i 2013. godinu;
3. Programi rada institucija iz uzorka za 2012. i 2013. godinu;
4. Programi utroška sredstva sa kriterijima raspodjele sredstava tekućih grantova za 2012. i 2013.godinu. institucije iz uzorka;
5. Javni pozivi za dodjelu grant sredstva;
6. Pravilnici o kriterijima za izbor korisnika tekućih grantova institucija iz uzorka;
7. Zapisnici Komisija za izbor korisnika grant sredstva i način bodovanje programa projekata;
8. Odluke o dodjeli grant sredstava od strane rukovodioca institucija;
9. Ugovori o dodjeli grant sredstava zaključeni između korisnika i institucije za 2012. i 2013g.;
10. Pravilnici o vršenju nadzora nad utroškom grant sredstava institucija iz uzorka;
11. Poslovnici o radu Komisija za nadzor nad utroškom grant sredstva;
12. Izvještaji krajnjih korisnika grantova za 2012. i 2013. godinu;
13. Izvještaji komisija o izvršenom nadzoru nad utroškom grant sredstava institucija iz uzorka;
14. Izvještaji institucija prema FMF i Vladi o izvršenom nadzoru nad utroškom grantova za 2012. i 2013.godinu;
15. Zapisnici sa sastanaka održanog u institucijama iz uzorka;
16. Ostali interni akti institucija iz uzorka a vezani za grant sredstva;